Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţulu inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifa şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 2)

„Gazeta" iese în fiă-care dĭ.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 5.—Anulŭ LVIII. Braşovŭ, Vinerĭ, 6 (18) Ianuarie 1895.

**Din causa sfintelorŭ serbătorĭ diarulŭ nu va apăré până Lunĭ séra.**

## Guvernulŭ Banffy şi naţionalităţile.

Braşovŭ, 5 Ianuarie v. 1895

Erĭ a publicatŭ foia oficială ungurésca demisionarea cabinetului Wekerle şi decretele, prin care se numescŭ noii ministri în frunte cu făimosulŭ baronŭ Banffy. Autografulŭ adresatŭ către Wekerle esprimă politicosŭ recunoscinţa monarchului pentru serviciile făcute. Asemenea i-se esprimă recunoscinţă şi ministrului de justiţiă Szilágyi. O deosebită distincţiune li-se face fostului ministru de comerciu, Bela Lukács, şi fostului ministru de interne, Carol Hieronymi, conferinduli-se demnitatea de consilierĭ intimĭ ai Majestăţii Sale. Aşa-dér nu se potŭ jălui ministri fostului cabinetŭ Wekerle, căcĭ sórele graţiei monarchului le-a mai resăritŭ odată la depărtarea lorŭ.

Despre faptele acestui ministeriu, care a trebuitŭ sĕ se retragă, tocmai pentru că monarchulŭ nu a avutŭ destulă încredere în elŭ, va avé sĕ judece istoria. In consciinţa poporelorŭ acestui statŭ elŭ este deja judecatŭ, căcĭ lasă după sine o nemulţămire cum n'a mai fostŭ în Ardealŭ şi Ţera ungurésca, o nemulţămire şi o măhnire adâncă, ce a cuprinsŭ chiar şi cercurĭ marĭ ale poporului maghiarŭ. Ungurii n'au fostŭ nicĭ-odată dela 1867 încóce mai desbinaţĭ în partide şi mai învrăjbiţĭ ca acuma, şi câtŭ pentru popórele nemaghiare, de aceste încai nicĭ nu mai ţinŭ sémă în dietă, unde nu suntŭ representate.

Numai Saşii din Ardealŭ mai au representanţĭ în dietă, şi aceştia au ajunsŭ, în urma certelorŭ şi zizanielorŭ dintre Ungurĭ, sĕ fiă fórte căutaţĭ adĭ de partida guvernului, care are neapĕrată lipsă de voturile lorŭ, pentru ca sĕ-şĭ pótă susţiné majoritatea în dietă.

Noulŭ ministru-preşedinte, baronulŭ Bánffy are însĕ tocmai cu Saşii ardelenĭ o socotélă vechiă şi fórte urîtă, de pe vremile când i-a tiranisatŭ ca fişpanŭ în Bistriţă. Scimŭ că rechiemarea baronului Bánffy dela postulŭ de fişpanŭ în 1890 a fostŭ una din aşa disele concesiunĭ, ce li-s'au făcutŭ Saşilorŭ din partea contelui Szapáry, şi în urma cărora aceştia au întratŭ în partida guvernului. Acum, ajungêndŭ tocmai acestŭ urgisitŭ duşmanŭ alŭ Saşilorŭ în fruntea guvernului, e lucru firescŭ, că Saşii s'au pusŭ pe gândurĭ, şi se întrébă cu îngrijire, décă se póte ca ei sĕ dea ajutorŭ şi unui Bánffy?

S'a pornitŭ o mişcare în sînulŭ poporului săsescŭ din Ardealŭ, care are de scopŭ a provoca pe deputaţii saşĭ sĕ părăsésca pe Banffy. Alegĕtorii din cerculŭ Sighişórei au şi făcutŭ acésta, şi deputatulŭ lorŭ. se dice, că a şi anunţatŭ eşirea sa din partida guvernului.

Banffy îşĭ dă tóte silinţele de a câştiga pe Saşĭ şi de a-i îndupleca sĕ rĕmână în partidŭ, şi se póte, că mulţĭ dintre ei vorŭ şovăi, şi vorŭ merge după promisiunile urgisitului fişpanŭ de odinióră.

Noi Românii n'avemŭ nicĭ sĕ-i dămŭ, nicĭ sĕ-i luămŭ voturĭ lui Bánffy, dér scimŭ cum stămŭ cu elŭ, cu ministerulŭ şi cu partida dela cârmă, şi décă n'amŭ sci-o, ne-ar spune-o Năsĕudenii şi cei din Solnocŭ-Dobêca.

Décă acestŭ baronŭ ungurŭ îngâmfatŭ a pututŭ sĕ-şĭ câştige atâtea „merite patriotice" ca fişpanŭ, şi sĕ ajungă pe basa lorŭ adĭ în capulŭ guvernului, apoi nu puţinŭ este a se mulţămi acésta şi purtărei servile şi umilitóre a acelorŭ fruntaşĭ românĭ din numitele comitate, carĭ, chiămaţĭ fiindŭ a lua în apĕrare drepturile încălcate ale poporului, s'au purtatŭ astfelŭ, încâtŭ Banffy se lăuda, că-i póte conduce ca pe nisce miei.

Se dice, că ministrulŭ-preşedinte Banffy în programulŭ, ce'lŭ va desfăşura Sâmbăta viitóre în dietă, va atinge pe scurtŭ şi cestiunea naţionalităţilorŭ. Va dice negreşitŭ, că guvernulŭ va căuta sĕ storcă respectŭ legilorŭ.

Ce preţŭ putemŭ pune pe asigurarea, că noulŭ guvernŭ va respecta legile, ni-o spune trecutulŭ şefului sĕu br. Banffy Dezsö, a căruia activitate ca fişpanŭ la Deşiu şi Bistriţă timpŭ de aprópe 14 anĭ n'a fostŭ decâtŭ unŭ şirŭ lungŭ de călcărĭ de lege şi de volnicii de totŭ feliulŭ.

Dér orĭ care ar fi viitórea purtare a noului ministru-preşedinte, Românii nu vorŭ înceta de-a continua fără şovăire şi cu energiă totŭ mai mare lupta pentru apĕrarea limbei şi a naţionalităţii lorŭ, atâtŭ de multŭ prigonite şi ameninţate de sistemulŭ, care a datŭ nascere şi cabinetului Banffy.

---

## Dela fraţii Italienĭ.

Cetitorii diarelorŭ sciu, că d-lŭ Urechiă a espediatŭ telegrama senatului românŭ către cei 277 de parlamentarĭ italienĭ la adresa amicului scumpŭ Românilorŭ, d-lŭ deputatŭ marchisulŭ *Pandolfi* de *Guttadoro*. Diarele italiene au avutŭ la timpŭ cunoscinţă de telegrama senatorilorŭ românĭ. „*Gazeta de Venetia*" dela 8 Ianuarie publică *în românesce* telegrama senatului românŭ, dicêndŭ, că n'are nevoiă Italianulŭ de tălmaciu şi de vocabulare, ca sĕ înţelégă frumósa limbă a fraţilorŭ dela Dunăre.

Acestŭ diarŭ, sub titlulŭ „*I Rumeni agli Italiani*", amintesce mai întêiu, că onorabilulŭ marchisŭ Pandolfi are meritulŭ generósei iniţiărĭ a unei manifestaţiunĭ politice, care póte avé în viitorŭ urmărĭ marĭ pentru Italia. Acelaşĭ diarŭ amintesce, că totŭ marchisului de Pandolfi a fostŭ adresatŭ şi telegrama consiliului judeţanŭ din Dîmboviţa, ce s'a făcutŭ la iniţiativa laudabilă a d-lui Florescu, membru în comitetulŭ secţiunei din Ilfovŭ alŭ Ligei.

Dér cea făcutŭ d-lŭ Pandolfi cu aceste telegrame? O spune însu-şĭ în epistola, ce-a adresatŭ P. S. D-lui Mitropolitŭ alŭ Moldovei şi Sucevei, care epistolă are următorulŭ cuprinsŭ:

„*Eminenţei Sale Metropolitului Moldovei*
**Iosifŭ**, *senatorŭ.*

Am primitŭ telegrama semnată de P. S. şi de iluştri D-Vóstre 60 de colegĭ din senatŭ şi am comunicat'o la diverse diare din regatŭ, carĭ tóte au publicat'o cu vorbe de viă simpatiă şi de frăţéscă solidaritate.

Am împărtăşit'o de-asemenea preşedintelui parlamentului nostru alăturată la o scrisóre, după care anecsămŭ aicĭ copia.

Am înţelesŭ pe deplinŭ sentimentulŭ, care v'a îndemnatŭ sĕ vĕ serviţĭ cu limba românéscă pentru a manifesta ideile D-vóstrĕ. Pentru aceeaşĭ raţiune eu îmĭ permitŭ a vĕ rĕspunde în limba italiană. Fost'amŭ odinióră acelaşĭ poporŭ, rĕmas'amŭ acelaşĭ poporŭ multe secole şi vomŭ rĕmâné pe de-apururea.

Nu avemŭ nevoiă, ca sĕ ne înţelegemŭ, de intermediarĭ, nicĭ de vocabulare. La strigătulŭ Vostru „*Vivat Italia*", ecoulŭ va rĕspunde dela mama patriă: „*Vivat Romania!*"

Vĕ rogŭ sĕ primiţĭ cele mai cordiale ale mele salutărĭ şi sĕ vĕ faceţĭ interpretele sincerŭ alŭ respectului meu faţă cu onorabilii noştri colegĭ.

**Marchisulŭ Veniamin Pandolfi de Guttadoro.**

Étă acum şi scrisórea adresată de ilustrulŭ filo-românŭ, către preşedintele parlamentului italianŭ, prin

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

### Salutulŭ Romei.

Sub cerulŭ aspru, plinŭ de norĭ,
In prigonirile turbate,
Ce dulce glasŭ de-odat' srtăbate
Până şi 'n negrele 'nchisorĭ?

Românĭ! voi toţĭ l'aţĭ cunoscutŭ
Ş'aţĭ tresăltatŭ de bucuriă...
E mama, ce cu duioşiă
La fii trimite-alŭ ei salutŭ.

De vécurĭ voi v'aţĭ deslipitŭ
Dela căldutu-i sinŭ de mamă,
Trimişĭ ca sĕ luaţĭ în sémă
Acestŭ pămêntŭ în rĕsăritŭ.

Voi aţĭ venitŭ, voi aţĭ învinsŭ
Şi multă vreme-aţĭ statŭ de pază,
Lăţindŭ mereu a Romei vadă,
Păstrândŭ onoru-i neatinsŭ.

Dér vremurĭ grele v'au ajunsŭ:
Barbare cete năvăliră,
Şi fii de mamă despărţiră
C'unŭ zidŭ aprópe nepĕtrunsŭ.

Şi multŭ, prea multŭ aţĭ 'suferitŭ
Şi aţĭ cădutŭ sub mânĭ strĕine;
Lipsiţĭ aţĭ fostŭ de-alŭ lumei bine,
Dér totuşĭ nu v'aţĭ prăpăditŭ.

Şi nicĭ odată n'aţĭ uitatŭ
De mama vóstră maiestósă
Şi amintirea-i gloriósă
Vĕ da viaţă ne'ncetatŭ.

Dér nicĭ ea nu v'a părăsitŭ,
Ci v'a păstratŭ a ei iubire,
Privindŭ cu ochĭ plinĭ de'ngrijire
La fiiĭ sĕi din rĕsăritŭ.

Ş'acum, când érăşĭ s'a încinsŭ
Lupta de dreptŭ şi libertate,
Ea vĕ îndémnă a combate
Cu braţŭ vênjosŭ, cu focŭ nestinsŭ:

„Sĕ nu vĕ temeţĭ, dragĭ copiĭ;
„Pentru-ale vóstre drepturĭ sfinte
„Luptaţĭ cu 'ncredere 'nainte...
„Nu uită Roma pe-ai sĕi fii!

Ah, dulce fu acestŭ cuvêntŭ
Ş'aducĕtorŭ de mare bine.
In alŭ sĕu peptŭ, dĕu, óre cine
Nu simte adĭ unŭ nou avêntŭ?

Şi cine óre va pleca
In ţĕrnă fruntea mişelesce,
Când ochiulŭ mamei ilŭ privesce
Cu 'ntrégă strălucirea sa?

*Braşovŭ*, Decemvre 1894.

**A. B.**

---

### Nenea Alecŭ.

In iérna anului 187* eram învĕţătorŭ la scóla grăniţăréscă din B. Era o iérnă grea. Ninsese vre-o patru dile şi totŭ nu mai înceta. Omĕtulŭ era pănă'n brêu. Comunicaţia era întreruptă. Ómenii stau pe la casele lorŭ, tăiau lemne de focŭ şi grijiau de vite, altŭ ceva nu puteau face. Câte unulŭ din membrii familiei tótă diua sta cu lopata'n mână şi făcea cărărĭ prin ometŭ, pănă la fântână, pănă la fênŭ, pănă la grajdŭ. Altceva nu puteau lucra. Din cei vre-o 85 de scolarĭ, îmĭ părea bine, că am câte 5—6, carĭ şedeau mai aprópe de scólă. Nu-i puteam sili sĕ vină, că nu puteau, din causa omĕtului multŭ, ce căduse şi totŭ cădea încă.

Pe astfelŭ de vreme numai vĕdŭ că-mĭ intră în curtea scólei unŭ streinŭ ducêndŭ unŭ calŭ de căpăstru, ér pe calŭ, în şea, sta sgulitŭ într'o glugă mare unŭ băiatŭ, ca de 8—9 anĭ. Eşii în uşă şi streinulŭ îmĭ dete bună diua, apoi mĕ întrebà, décă n'a fi lucru cu supĕrare sĕ-şĭ lege calulŭ în şopru? Ér după ce-i spusei, că-lŭ póte lega în pace, merse aţă la şopru, legà calulŭ, scóse dintr'o desagă puţină otavă şi i-o puse înainte, apoi venì cu copilulŭ de mână la mine în casă, aducêndŭ pe umĕrĭ o părechiă de desagĭ plinĭ şi grei.

— Bună diua, domnule învĕţătorŭ, dise elŭ intrândŭ, ér copilulŭ venì aţă la mine sĕ-mĭ sărute mâna. Numai decâtŭ pricepui, că streinulŭ îşĭ aduse copilulŭ la şcólă, decĭ îi resalutaiu şi le dĕdui scaune sĕ şédă aprópe de focŭ, apoi întraiu cu ei în vorbă, de unde suntŭ şi ce-i pórtă pe o vreme rea ca aceea?

Atuncĭ streinulŭ începù: Suntemŭ, domnule învĕţătorŭ, din V. La noi în satŭ nu este scólă, satu-i micŭ, n'avemŭ putere sĕ ţinemŭ dascălŭ, ér eu aşĭ voi sĕ cercŭ cu băiatulŭ ĕsta, de are capŭ de învĕţătură, sĕ-lŭ dau la scólă, sĕ ésă omŭ luminatŭ, că vai rĕu e sĕ fiă omulŭ prostŭ,

care li-a comunicatŭ telegrama senatorilorŭ românĭ:

Am primitŭ dela senatulŭ românŭ aci alăturata telegramă, care a fostŭ publicată de mai tóte diarele orașului.

Primind'o dela onorabilulŭ senatorŭ Urechiă, de sigurŭ după dorința colegilorŭ sĕi, m'a însărcinatŭ s'o aducŭ la cunoscința Escelenței Vóstre, împreună cu sentimentele înaltei camere române. Vĕ alăturŭ telegrama originală.

Escelența Vóstră va recunósce, după numĕrulŭ și calitatea numelorŭ subscrise, importanța manifestațiunei naționale în favórea nóstră; manifestațiune, care unită cu acea a camerei deputațilorŭ românĭ, ne asigură, că sentimentulŭ a tótă națiunea bate la o formă cu alŭ nostru și că anticii colonĭ ai Romei consideră pururea Italia ca mama patriă.

Voiu fi fórte mulțumitorŭ, d-le Președinte, décă vei binevoi sĕ mĕ însciințezĭ despre primirea acestei scrisorĭ.

Primițĭ etc.

**Mary. de Pandolfi.**

Vomŭ da într'unŭ numĕrŭ viitorŭ rĕspunsulŭ primitŭ de d-lŭ A. D. Florescu la adresa consiliului județanŭ din Dâmbovița.

---

## La adunarea de Dumineca

**a despărțĕmêntului I (Brașovŭ) alŭ Asociațiunei.**

**Brașovŭ**, 5 (17) Ianuarie.

Pe Dumineca viitóre s'a conchiămatŭ a doua-óră adunarea generală a despărțĕmêntului I (Brașovŭ) alŭ Asociațiunei transilvane, în Casina română din locŭ.

E caracteristicŭ, că adunarea generală a unui despărțĕmêntŭ, care ar trebui sĕ întrunéscă sute de persóne și sĕ fiă o imposantă manifestațiune de cultură națională, a ajunsŭ sĕ se țină în localulŭ îngustŭ alŭ unei casine, ca și cum s'ar tracta numai de-o consfătuire confidențială. Dér n'ai ce-i face: décă Românii noștri, mari și micĭ, nu vorŭ sĕ mérgă la adunările acestui despărțĕmêntŭ, caută sĕ mérgă adunările la ei.

Așa mergŭ trebile la noi. De câțĭ-va anĭ încóce despărțĕmêntulŭ nostru esistă mai multŭ numai cu numele, căcĭ funcționarea lui stagnéză cu desĕvîrșire. Anulŭ trecutŭ, pe câtŭ scimŭ, nicĭ nu s'a ținutŭ adunare generală, ér anulŭ acesta amŭ vĕdutŭ, că adunarea convocată pe a treia di de Crăciunŭ în sala de desemnŭ a scólelorŭ românescĭ din locŭ, nicĭ nu s'a putută ține din causa lipsei aprópe totale a membrilorŭ.

Acestea suntŭ adevĕrurĭ dureróse, carĭ nu ne este onóre a-le discuta aci dér décă alții tacŭ, caută sĕ vorbimŭ noi.

Unŭ membru din Brașovŭ alŭ Asociațiunei transilvane dicea dilele trecute, într'o corespondență publicată în „Gazetă“, că décă membrii n'au luatŭ parte la adunarea convocată pe-a treia di de Crăciunŭ, acésta au făcut'o numai pentru-că era în sĕrbătorile Crăciunului, pe carĭ Românii s'au obicĭnuitŭ a-le petrece în sinulŭ familiei, ér nu pentru-că dóră ar fi indiferențĭ față cu cultura românéscă. Și-a uitatŭ însĕ acelŭ domnŭ, că la petrecerea tinerilorŭ noștri sodali, care s'a ținutŭ în prima di de Crăciunŭ, au luatŭ parte sute de Românĭ din tóte clasele societății. Pentru ce n'ar fi putut'o face acésta și față cu adunarea despărțĕmêntului, care nu era convocată pe prima, ci pe a treia di de Crăciunŭ?

Póte sĕ fi fostŭ și diua nepotrivită, dér de câțĭ-va anĭ încóce adunările generale ale despărțĕmêntului nostru s'au ținutŭ întotdéuna a treia di de Crăciunŭ, fără ca membrii sĕ fi protestatŭ, séu sĕ fi cerutŭ fixarea altui terminŭ.

Timpulŭ la Crăciunŭ e de multe-orĭ nefavorabilŭ și mai alesŭ la sate comunicațiunea e împreunată cu marĭ greutățĭ, ceea ce póte sĕ fi contribuitŭ în mare parte la nereușita adunărilorŭ din anii trecuțĭ. Dér décă acésta este așa, membrii pentru ce nu se intereséză de lucru, pentru ce nu protestéză și nu cerŭ ficsarea altui terminŭ, décă nu vorŭ sĕ fiă acusațĭ cu indiferentismŭ?

Orĭ câtŭ ne-amŭ feri, de acusațiunea cu indiferentismŭ în casulŭ de față nu vomŭ puté scăpa. Nu vorbimŭ de massele poporațiunei nóstre, carĭ pentru cultura națională suntŭ în totŭ momentulŭ gata de-a aduce jertfe considerabile. Despre acésta au datŭ dovedĭ nenumĕrate. Vorbimŭ însĕ despre conducĕtorĭ, despre clasa așa disă a inteligențilorŭ, în sînulŭ cărora s'au ivitŭ pornirĭ greșite, pornirĭ, carĭ îndreptă speranțele poporului la mila domnitorilorŭ și a evenimentelorŭ neprevĕdute, ér nu la hărnicia propriă, care este singura temeliă a esistenței unui poporŭ.

Aicĭ zace, după părerea nóstră, pricina rĕului. Audimŭ plângerĭ, că Asociațiunea transilvană nu stă pe base destulŭ de practice și că de aceea nu se simtŭ îndemnațĭ a-o sprijini. Cei ce ridică asemenĭ plângerĭ suntŭ ómenĭ din „lumea nouă“, cărora nu le place nimicŭ din ce au creatŭ bĕtrânii noștri antecesorĭ și ar voi sĕ strivéscă totŭ, ca pe nisce lucrurĭ netrebnice și vechĭ, *fără însĕ ca sĕ creeze ceva nou.* Intemeiătorii Asociațiunei nóstre, carĭ au fostŭ cei mai străluciți bărbațĭ ai neamului, înaintea acestorŭ ómenĭ nu numĕră nimicŭ, ér operele lorŭ mărețe, între carĭ Asociațiunea transilvană ocupă loculŭ primŭ, înaintea lorŭ suntŭ lucrurĭ învechite și fără de valóre.

Pornirĭ dureróse suntŭ acestea, carĭ potŭ avé urmărĭ fórte rele. Elementele cu judecată sănĕtósă din mijloculŭ nostru trebue sĕ se deștepte de timpuriu și sĕ pună stavilă acestui procesŭ de descompunere, căcĭ prea amarŭ au începutŭ sĕ se simțe urmele lui.

Mișcarea pentru cultura națională se află peste totŭ în mare decadență, ér la noi, în despărțĕmêntulŭ Brașovului, unde avemŭ o poporațiune atâtŭ de deșteptă și cu putere, atâțĭ bărbațĭ inteligențĭ, atâtea institute culturale cu mulțime de profesorĭ și pedagogĭ distinșĭ, carĭ din posiția lorŭ suntŭ datorĭ a fi totŭ atâțĭ apostolĭ ai culturei nóstre naționale: la noi, dicemŭ, decadența acésta e mai multŭ decâtŭ condamnabilă.

Apelămŭ. decĭ, la toțĭ Românii de bine din orașulŭ și comitatulŭ Brașovului, ca sĕ grăbéscă a da unŭ altŭ avêntŭ despărțĕmêntului Asociațiunei nóstre, căcĭ acésta o reclamă dela noi onórea și ambițiunea nóstră națională.

Dela adunarea generală de Dumineca viitóre atêrnă multŭ, atêrnă póte chiar esistența despărțĕmêntului. Cei ce pórtă interesŭ față de causa culturală a poporului nostru nu este ertatŭ sĕ mai stea cu mânile în sinŭ, ci suntŭ datorĭ sĕ-șĭ ridice cuvêntulŭ și sĕ-șĭ deschide inima. Adunările generale trebue ridicate la nimbulŭ, ce li-se cuvine, căcĭ nu voimŭ sĕ mergemŭ la adunărĭ numai pentru de-a face propunerĭ și de-a aduce hotărîri, ci vremŭ ca hotărîrile sĕ le și vedemŭ duse în împlinire, vremŭ sĕ vedemŭ o acțiune adevĕrată atâtŭ din partea membrilorŭ, câtŭ și a comitetului.

Atâta de-ocamdată. Vomŭ avé încă ocasiunea de-a reveni asupra acestei cestiunĭ, care pentru Românii brașovenĭ este astădĭ o cestiune ardĕtóre.

---

## „Cei treispredece Sași“.

In numĕrulŭ sĕu dela 15 Ianuarie n. „Hazánk“ vorbindŭ de alcătuirea noului cabinetŭ de sub președinția baronului Bánffy, scrie unŭ articolŭ fórte caracteristicŭ, din care pentru importanța lui actuală și pentru a marca situația încurcată, în care a ajunsŭ partida guvernamentală unguréscă, merită sĕ dămŭ o parte în traducere fidelă. Etă ce dice numita fóiă:

Cea mai mare surprindere este fără îndoială noua alcătuire în situațiunea cabinetului Bánffy. Tóte împrejurările, cunoscința situațiunei și personalitatea baronului Bánffy făceau sĕ se presupună, că elŭ nu va lăsa din mânile sale portofoliulŭ de interne. Incă ierĭ la amédĭ nu era omŭ în tótă Ungaria, care sĕ nu fi fostŭ convinsŭ, că baronulŭ Bánffy va fi șefulŭ administrațiunei comitatense din punctulŭ de vedere alŭ conducerei mai oportune a alegerilorŭ dietale. Și étă, ce surprindere! In locŭ de Desideriu Bánffy, ministru de interne e Perczel Dezsö.

Ce a pututŭ sĕ pricinuéscă peste nópte acéstă schimbare de necredutŭ? Numĕrulŭ 13 este numerulŭ nenorocosŭ și de rĕu augurŭ. Majoritatea guvernului, afară de deputații croațĭ, este de 13, și din întêmplare suntŭ tocmai 13 deputațĭ sașĭ, carĭ sub anumite condițiunĭ suntŭ înduplecațĭ a împinge înainte carulŭ guvernului, ce se împiedecă mereu. Br. Desideriu Bánffy este în memoriă nespusŭ de rea înaintea Săsimei, de când era fișpanŭ în comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ. Când s'a lățitŭ vestea, că elŭ va fi ministru președinte alŭ Ungariei și tot-odată și ministru de interne, Săsimea a vĕdutŭ sositŭ timpulŭ, ca sĕ denege aliança guvernului, căcĭ cum dice unulŭ dintre organele partidei poporale săsescĭ, nicĭ nu se póte presupune, că se va afla vre-unŭ politicianŭ sasŭ, care sĕ-șĭ fi uitatŭ întru atâta de sine, ca și numai în visŭ sĕ se gândéscă la unŭ pactŭ cu tiranulŭ Sașilorŭ, séu la aceea, ca sĕ-lŭ urmeze pe cariera politică, căcĭ în tabĕra lui Bánffy nu póte fi nicĭ unŭ Sasŭ cinstitŭ.

In 10 Ianuarie comitetulŭ partidei săsescĭ din cerculŭ Sighișórei a ținutŭ o adunare, în care a declaratŭ, că pentru deputații sașĭ este o imposibilitate morală a sprijini cabinetulŭ Bánffy. Hotărîrea acésta a devenitŭ publică a doua di. Pe când Bánffy a primitŭ alaltăerĭ dela Majestatea Sa autorisația de-a forma cabinetulŭ, fișpanulŭ Têrnavelorŭ a telegrafatŭ la Budapesta resultatulŭ conferenței din Sighișóra. Bánffy s'a convinsŭ din acéstă telegramă și din atitudinea deputațilorŭ sașĭ, că tocmai din punctŭ de vedere alŭ politicei de naționalitate, elŭ nu póte conta la sprijinulŭ deputațilorŭ sașĭ.

E unŭ proverbŭ vechiu, că celŭ înțe-

---

fără învĕțătură. Chiar la noi în satŭ numai părintele este cu o leacă de învĕțătură, noi nu scimŭ nicĭ unulŭ mai nimicŭ; eu sunt diacŭ la biserică, sciu o leacă în cărțile bisericescĭ, puținŭ, vedĭ bine, dér totŭ e mai multŭ decâtŭ nimica. De morŭ eu și părintele, satulŭ nostru va fi de hulă la totŭ ținutulŭ, că nicĭ diacŭ nu va fi pe cine sĕ pună dela noi, necum popă. Că părintele n'are feciorașĭ, ér ceilalțĭ ómenĭ nu-șĭ batŭ capulŭ cu învĕțătura, suntŭ bunĭ bucurośĭ, décă potŭ trăi de pe-o di pe alta, că vremile suntŭ rele.....

— Bine, nene, diseiu eu, bine facĭ, că cercĭ; eu mĭ-oiu da tótă silința, ca sĕ-țĭ învĕțŭ copilulŭ după cum se cade. Și, precum mi-se pare, zóla nu-țĭ va fi înzadarŭ.

Și era băiatulŭ unŭ băiatŭ câtŭ sĕ mai fi avutŭ doi ochĭ sĕ privescĭ la elŭ: frumosŭ, istețŭ și aședatŭ, apoi în hăinuțele lui de pănură albă și, albŭ-roșiorŭ cum era, gândeai că-i unŭ ângerașŭ.

Numai decâtŭ chiămai pe unŭ vecinŭ și-lŭ luà în cuartirŭ. Și din diulica aceea, de venea vr'unŭ copilŭ la școlă orĭ ba, Alecŭ celŭ micŭ era la școlă. Și învĕța copilulŭ de-țĭ era mai mare dragulŭ. Când era pe la Pascĭ, atâta înaintase în cetire, de-lŭ învĕțai sĕ spună Apostolulŭ în biserică. Pascile le petrecui la ei, sĕ vĕdŭ, ce impresiune va face asupra ómenilorŭ copilulŭ, când va spune elŭ Apostolulŭ. Și când venì vremea Apostolului și începù Aleculŭ meu a cânta linŭ și aședatŭ cu glasulŭ lui celŭ de ângerŭ: „Cuvêntulŭ celŭ de întâi, am făcutŭ, o Teofile, pentru tóte câte au începutŭ Isusŭ a face și a învĕța“:

Atuncĭ ómenii cu marĭ cu micĭ, cu muerĭ cu bărbațĭ, începură a plânge, și eu plângeamŭ cu ei, ér popa din altarŭ vĕrsa și elŭ lacrimĭ. Er la eșirea din biserică se îmbulziau bărbații a felicita pe diaculŭ și muerile pe diecița. Intr'unŭ grupŭ de muerĭ era mama dieciții, o babă bĕtrână; ea cu lacrimĭ de bucuriă spunea altorŭ muerĭ, că nepotu-sĕu Alecu 'i sémĕnă ei, de aceea e așa de cuminte, de póte cânta din cartea cea mare câtŭ Vangelia. Er ele o felicitau și diceau: D-ta dreptŭ că ai ajunsŭ dile frumóse, de-țĭ vedĭ nepotulŭ atâtŭ de învĕțatŭ, câtŭ chiar în sfânta di a Pascilorŭ sĕ pótă elŭ cânta așa de frumosŭ din cartea cea sfântă, din Apostolŭ.

Din minuta aceea Alecŭ trecea înaintea consătenilorŭ lui de unŭ băiatŭ tare învĕțatŭ, că, ce vrețĭ, âmblase la școla cea mare din B. o iérnă mai întrégă, din postulŭ Crăciunului până la Pascĭ. Nĕdejdea tuturorŭ era legată de Alecŭ celŭ micŭ, de diecuțulŭ. Bărbatŭ mai fălosŭ decâtŭ diaculŭ și femeiă mai fericită decâtŭ diecița nu era în șépte țĕrĭ. Preotulŭ dicea poporenilorŭ: Mulțamŭ, Dómne, că am unŭ urmașŭ vrednicŭ.

După-ce trecură cele trei dile de Pascĭ, mĕ întorsei la postulŭ meu, însoțitŭ de Alecu alŭ meu și de părinții lui. Și diecița venì cu noi și diaculŭ, toțĭ pe josŭ, ér în tarnițŭ era Alecŭ celŭ micŭ, diecuțulŭ mamei. Ea, ca mamă, cu câțĭ ómenĭ ne-amŭ întâlnitŭ la toțĭ li-a spusŭ, că eu sunt dascălulŭ copilului ei, că diaculŭ e bărbatulŭ ei, ér copilulŭ celŭ din-șea este alŭ ei, âmblă la școlă și în diua de Pascĭ elŭ a disŭ Apostolulŭ.

Trei anĭ de dile a statŭ Alecŭ la mine în școlă, ér după aceea, la sfatulŭ meu și alŭ preotului dela ei și la sfatulŭ întregului lorŭ satŭ, îlŭ duseră la școlele cele marĭ din Blașiu. In acei trei anĭ n'a fostŭ sĕptĕmână lăsată de Dumnedeu sĕ nu vină odată diaculŭ orĭ diecița sĕ-șĭ vadă copilulŭ și sĕ-i aducă de mâncare. Și de câte-orĭ venea, tot-déuna abătea și pe la școlă, sĕ întrebe de mine, cum se pórtă puiulŭ mamii, puiulŭ tatii?

*

Nu vĕdusemŭ pe nenea Alecŭ, pe diaculŭ, vre-o patru anĭ de dile. Pe mine mĕ aruncase sórtea în altŭ colțŭ de Ardélŭ, chiar în tómna când dusei pe Alecŭ la Blașiu. La patru anĭ de dile însĕ, tómna, pe la începutulŭ lui Septemvre, ducêndŭ doi băiețĭ din munții Abrudului la școlele din Blașiu, mĕ întâlnii érășĭ cu nenea Alecŭ, dér nu mai era celŭ fericitŭ de a-cu-sŭ 4—5 anĭ, ci era omulŭ îngânduratŭ, tristŭ, fără voiă. Feciorașulŭ era și elŭ cu tată-sĕu, chiar eșiau din sala de înscriere, când eu damŭ sĕ întru acolo. Mĕ și așteptară la ușă până isprăvii cu puii mei de Moțŭ și apoi mĕ luară între ei și âmblândŭ prin frumósa piéță a Blașului, începù bĕtrânulŭ Alecŭ a mi-se tângui.

— Uite, domnule, la ce am ajunsŭ! Mai bine nu damŭ pe Alecŭ la școlă! îmĭ dise elŭ.

— Dér de ce, nene Alecŭ, dóră nu se pórtă cum se cade? dóră pierde vremea

leptŭ îngădue, şi Desideriu Banffy, căruia pe timpulŭ fişpăniei sale îi plăcea mai bucurosŭ sĕ fiă mai multŭ tare decâtŭ înţeleptŭ, în casulŭ acesta a fostŭ mai înţeleptŭ şi mai bine s'a lăsatŭ de portofoliulŭ de interne, pentru ca sĕ-şĭ susţină cele 13 voturĭ săsescĭ. Inzadarŭ, când omulŭ se luptă numai pentru gola lui esistenţă, se obicĭnuesce a fi fórte concesivŭ. Vestitulŭ de odinióră „paşa dela Bistriţa", cum l'au numitŭ Saşii şi Românii, este silitŭ acum, când a ajunsŭ în fruntea guvernului Ungariei, sĕ se predea contrarilorŭ sĕi călcaţĭ în picióre odinióră *auf Gnade und Ungnade.*

Cine guvernéză aşa-deră adĭ Ungaria? Cine împarte portofoliile ministeriale? Cine hotăresce, cum sĕ fiă direcţia generală a administraţiei interne a statului maghiarŭ? *Simplamente 13 deputaţĭ saşĭ!* Şi cu ce felŭ de mijlóce suntŭ destoinicĭ aceştĭ Saşĭ blândĭ, circumspecţĭ şi prudenţĭ a face acestŭ mare lucru? Simplamente prin 13 voturĭ, la carĭ e avisatŭ cabinetulŭ-Bánffy, şi pe carĭ Saşii le dau cu preţulŭ, care voescŭ ei. Chiar şi numai dela jumĕtatea acestorŭ voturĭ atêrnă esistenţa cabinetului-Bánffy. Din causa acésta „paşa dela Bistriţa" n'a devenitŭ ministru de interne alŭ Ungariei, ci numai *preşedintele unui guvernŭ, care, din graţia celorŭ treisprećece deputaţĭ saşĭ, o póte duce până când le va plăcé acestora.*

---

### Noulŭ ministeriu unguréscŭ.

Erĭ s'au publicatŭ decretele de numire a noului ministeriu unguréscŭ. Elŭ este compusŭ:

Ministru-preşedinte: br. Desideriu *Banffy.* Ministru de interne: Desideriu *Perczel.* Ministru de comerciu: Ernest *Daniel.* Ministru de agricultură: conte *Festetisch* Andor. Ministru de culte şi instrucţiune publică: Iuliu *Wlassich.* Ministru de justiţiă: Alex. *Erdelyi* Ministru de finance: Lad. *Lukács.* Ministru de honveḑĭ şi însărcinatŭ cu conducerea ministeriului pe lângă persóna Maj. Sale: br. *Fejérvary* Geza.

Erĭ noii miniştri, totŭ ómenĭ necunoscuţĭ, au depusŭ jurămentulŭ. Sâmbătă se va presenta dietei şi br. Banffy va desfăşura programulŭ, cu care vrea sĕ „ferićéscă" ţéra.

---

## Demisiunea preşedintelui Republicei francese.

Mare svonŭ a făcutŭ în tótă Europa scirea neaşteptată, că *Casimir-Perier*, preşedintele Republicei francese e hotărîtŭ a se retrage dela postulŭ sĕu. In timpulŭ din urmă Périer a fostŭ cu mare înverşunare atacatŭ de partidele estreme, mai alesŭ de socialiştĭ, şi în Parisŭ nu era iubitŭ de poporŭ, în mijloculŭ căruia se arăta totŭ mai rarŭ şi totdéuna escortatŭ de unŭ detaşamentŭ de cavaleriă. Ii aruncau contrarii, că averea cea mare de 40 milióne a familiei sale nu s'a adunatŭ pe cale cinstită.

In ḑilele aceste unŭ procesŭ ce l'a avutŭ statulŭ cu nisce societăţĭ de drumŭ de ferŭ, în care a perdutŭ peste o miiă de milióne, pentru că fostuln guvernorŭ din 1883 n'a îngrijitŭ ca în contractŭ sĕ fiă stipulatŭ terminulŭ până când se garantéză statului interesele, a produsŭ o crisă ministerială, şi n'a rĕmasŭ nicĭ Casimir-Périer nebănuitŭ, căcĭ a fostŭ consilierŭ de administraţiă a uneia din acele societăţĭ. Acésta acusaţiune, precum şi că s'a obosîtŭ de marea rĕspundere, ce-o avé, l'au făcutŭ, se vede, a se retrage.

---

## SCIRILE ḐILEI.

5 (17) Ianuarie.

**O fundaţiune frumósă.** D-lŭ *Toma Galetariu,* proprietarŭ în Ţela, protopresbiteratulu Lipovei din diecesa Aradului, în nobilulŭ sĕu zelŭ pentru înaintarea bisericei şi şcólei nóstre românescĭ, a întemeiatŭ *o fundaţiune de 12.000 fl. v. a.* cu scopulŭ, ca din venitulŭ acestei sume sĕ se ajute scola şi biserica română din Ţela. Numele generosului fundatorŭ a devenitŭ prin acésta scumpŭ şi multŭ stimatŭ din partea tuturorŭ Românilorŭ iubitorĭ de inaintarea neamului lorŭ.

—o—

**Serbarea Bobotezei** se va face în Bucurescĭ după următorulŭ programŭ: La 11 óre se va face sfinţirea apei la pavilionulŭ de pe cheiulŭ Dâmboviţii de către Metropolitulŭ-Primate cu clerulŭ metropolitanŭ, fiindŭ de faţă Regele, prinţulŭ Ferdinandŭ, încunjuraţĭ de casa civilă şi militară. Vorŭ asista miniştrii, membrii corpurilorŭ legiuitóre, ai înaltelorŭ Curţĭ şi ai tribunalelorŭ, corpulŭ profesoralŭ, primarulŭ capitalei cu consiliulŭ comunalŭ, camera comercială, d-nii generalĭ şi oficerĭ superiorĭ, carĭ nu vorŭ fi sub arme şi d-nii funcţionarĭ superiorĭ. In momentulŭ când Metropolitulŭ-Primate va pune sfânta cruce în apă, tunurile de pe Dealulŭ Spirei vorŭ da salvele obicinuite. După sĕvêrşirea rugăciunilorŭ Regele încunjuratŭ de statele-majore, primesce defilarea trupelorŭ.

—o—

**Deputăţia lui Francisc Kossuth.** Foile maghiare aducŭ scirea, că Franciscŭ Kossuth va păşi ca candidatŭ de deputatŭ séu în cerculŭ din Csaktornya, devenitŭ vacantŭ prin numirea luĭ Wlassits ca ministru de culte, séu în cerculŭ din Monor, décă deputatulŭ de acuma din acestŭ cercŭ, Juliu Gullner, va fi alesŭ viceşpanŭ alŭ comitatului Peşta.

—o—

**Cestiunea succesiunei la tronŭ** de unŭ timpŭ încóce se ventiléză multŭ în foile maghiare. Mai alesŭ a făcutŭ mare sensaţiune, atâtŭ în pressa ungară, câtŭ şi în cea streină împărtăşirile unei reviste sĕptĕmênale maghiare din Budapesta, care afirmă, că ordinea succesiunei la tronŭ între numite eventualităţĭ se va schimba. Se înţelege, că foile guvernamentale, în frunte cu „Pest. Lloyd" se grăbiră a desminţi acéstă faimă. — Cine mai scie ce va fi şi dintr'asta.

---

### Anulŭ nou în Bucurescĭ.

Dumineca, ḑiua anului nou, după terminarea Te-Deumului dela Mitropolie, M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand urmaţĭ de unŭ numĕrosŭ statŭ majorŭ, au mersŭ în apartamentele Mitropolitului Primatŭ, unde se aflau întrunite tóte persónele, carĭ erau de faţă la ceremonia religiósă, spre a aduce Regelui urărĭ de anulŭ nou.

Prima cuvêntare a fostŭ aceea a Mitropolitului Primatŭ, apoi a urmatŭ d. Lascar Catargiu, preşedintele consiliului, care s'a adresatŭ către M. S. Regele, în numele guvernului, prin următórele cuvinte:

*Sire!* In numele consiliului de miniştrii, mĕ simtŭ fericitŭ a aduce Majestăţei Vóstre, din adânculŭ inimelorŭ nóstre, cele mai vii şi căldurόse urărĭ pentru anulŭ nou, care începe astăḑĭ.

Prin devotamentulŭ şi munca pusă de Majestatea Vóstră aţĭ câştigatŭ dragostea întregului poporŭ românŭ.

De aceea urările carĭ, cu totu respectulŭ şi cu iubire, le aducemŭ Majestăţei Vóstre, M. S. Reginei, Principelui Ferdinand, Moştenitorolŭ Tronului, şi Principesei Maria, suntŭ strigătulŭ ţĕrei întregĭ, care, împreună cu noi, vĕ ḑice astăḑĭ: La mulţĭ anĭ, Sire!

D. generalŭ Manu, preşedintele Adunărei deputaţilorŭ, a adusŭ Suveranului urărĭ, ḑicêndŭ:

*Majestate!* Suntŭ fericitŭ de a presenta urările corpurilorŭ legiuitóre pentru anulŭ ce începe. Dea Domnulŭ ca elŭ sĕ fiă plinŭ de mulţumirĭ pentru Majestatea Vóstră şi M. S. Regina, Acésta este urarea cea mai căldurósă ce poporulŭ românŭ adreséză Dinastiei sale.

Sĕ trăitĭ, Majestate!
Se trăiască M. S. Regina!
Sĕ trăiască AA. LL. RR. Principele şi Principesa României cu copiiĭ Lorŭ!

După ce a vorbitŭ d-lŭ generalŭ Manu, preşedintele adunărei deputaţilorŭ, şi d. C. E. Schina, prim-preşedinte alŭ înaltei curţĭ de casaţiă, M. S. Regele a rĕspunsŭ, mulţumindŭ pentru tóte aceste felicitărĭ, următórele:

„Urările, ce'Mĭ suntŭ esprimate cu atâta căldură la reînoirea anului, au unŭ deosebitŭ preţŭ pentru Noi, fiind-că ele rĕsfrângŭ simţimintele de dragoste şi de credinţă ce Ţéra Ne-a doveditŭ în tóte împregiurările şi mai alesŭ în anulŭ care s'a închisŭ. Astfelu am câştigatŭ cea mai mare bogăţiă de care unŭ Suveranŭ póte dispune; voiu şi întrebuinţa tótă puterea Mea spre a o îngriji, a o păstra ca unŭ sântŭ depositŭ şi a o lăsa moştenire la urmaşii Mei. Gândurile mele şi munca Mea de a pururea suntŭ închinate scumpei nóstre Românii şi neîncetatŭ rogŭ pe Dumneḑeu sĕ o ocrotéscă şi sĕ rĕspandéscă asupra ei fericirea şi prosperitatea.

„Mulţumindu-vĕ din totŭ sufletulŭ de căldurósele vóstre urărĭ, vĕ urezŭ, şi din partea Reginei, anĭ mulţĭ şi fericiţĭ şi mai alesŭ, ca anulŭ acesta sĕ fiă bine-cuvêntatŭ şi roditorŭ pentru mulţumirea tuturorŭ".

Cuvintele Regelui au făcutŭ o adêncă impresiune asupra asistenţilorŭ şi au fostŭ acoperite de repeţite strigărĭ:

Trăiască MM. LL. Regele şi Regina!
Trăiască AA. LL. RR. principele şi principesa României şi copiiĭ lorŭ!

Regele, împreună cu principele, după ce au mai convorbitŭ cu persónele aflate faţă, s'au întorsŭ la órele 12 la palatŭ.

---

## Scirĭ telegrafice.

**Budapesta,** 17 Ianuarie. *Szilagyi* declară, că primesce candidatura pentru *presidiulŭ camerei deputaţilorŭ.*

**Praga,** 17 Ianuarie. Au fostŭ deţinuţĭ *10 indiviḑĭ* suspiţionaţĭ cu machinaţiunĭ *anarchiste.*

**Parisŭ,** 17 Ianuarie. *In cameră* cetì presidentulŭ, între repeţite întreruperĭ din partea dreptei şi stângei estreme, *dimisiunea preşedintelui Casimir Perier,* în care se ḑice: „De şése lunĭ duréză campania defăimărilorŭ şi ocarelorŭ îndreptate contra armatei, a judecătorilorŭ, contra parlamentului şi a capului statului. Elŭ nu mai póte suporta o astfelŭ de responsabilitate, ce apasă umerîi sĕi şi îi légă mânile.

La încheierea şedinţei socialiştiĭ strigară: *Trăiască republica socială!* Rochefoucauld strigă: *Trăiască regele!* Er stânga strigă: *Trăiască republica!*

Sala fù deşertată cu mare tumultŭ.

In *Senatŭ* de-asemenea aflà manifestulŭ o *primire nefavorabilŭ.* Fiăcare pasagiu fù însoţitŭ de întreruperĭ. Se auḑiau strigăte: *Acésta e desertare, acesta este unŭ actŭ tristŭ!*

*Congresulŭ se va întruni după ameḑĭ în Versailles.*

Cele mai multe şanse le are până acuma *Brisson.*

Se crede, că după alegerea preşedintelui *camera va fi disolvată.*

**Viena,** 17 Ianuarie Erĭ séra se lăţise scirea despre demonstraţiunĭ, ce s'arŭ fi făcutŭ în Parisŭ. Ḑiarulŭ *„Neues Wiener Tagblatt"* primì dela *Flourens* o depeşă, după care *în întréga Franciă domnesce linişte.*

**Berlinŭ,** 17 Ianuarie. Dimisiunea lui Casimir *Perier* făcù impresiunea că ar fi urmatŭ în urma unorŭ *incidente grave.*

**Londra,** 17 Ianuarie. Ḑiarele de aci timbréză repăşirea lui *Perier* ca pe unŭ *actŭ de laşitate personală.*

---

înzadarŭ, dóră are purtărĭ rele? Ce-i, pentru Dumneḑeu, de vorbescĭ aşa de copilulŭ d-tale?

— D'apoi uite: Eu, la sfatulŭ d-tale, l'am adusŭ aicĭ la Blaşiu acu-sŭ 4 anĭ. Cu câtă învĕţătură i-ai fostŭ datŭ d-ta putea fi diacŭ în loculŭ meu, dér cum ai ḑisŭ şi d-ta, totŭ mai bine-i popă, decâtŭ diacŭ. Şi l'am adusŭ, am gânditŭ, că după cum are capŭ bunŭ, de s'ar pune cu de-adinsulŭ pe învĕţătură, în câţĭ-va anĭ va fi popă. Dér vĕdŭ, că trece unŭ anŭ după altulŭ şi nu mai gată. Am întrebatŭ pe domnii din Blaşiu, pe dascălii cei marĭ, că ce lucru póte fi, de nu mai gată învĕţăturile, dóră s'a datŭ lenei? Ei toţĭ îlŭ laudă, popa nostru i-a cetitŭ dreptăţile şi ḑice, că suntŭ bune, dér eu nu-sŭ mângăiatŭ, de ce nu mai şi gată odată?

Acum ce sĕ mai sciu face? Câtŭ sĕ mai alergŭ pe la Blaşiu sĕ-i carŭ de mâncare? Şi sătenii dela noi s'au pusŭ pe gândurĭ, popa încă nu mai scie ce sĕ-mĭ spună; acum spune-mĭ d-ta, dóră mĕ vei lumina!

Atuncĭ eu cerui dela Alecŭ testimoniulŭ, din care vĕḑui, că este primulŭ eminentŭ eşitŭ din classa a patra gimnasială. Apoi spusei lui nenea Alecŭ cam următórele:

Nene Alecŭ, cum ai truditŭ patru anĭ de ḑile, mai fă ce-i puté încă patru anĭ. După-ce gată tóte şcólele, atuncĭ e omŭ deplinŭ. Din classa a 8-a póte merge la şcólele cele înalte sĕ se facă doftorŭ, orĭ advocatŭ, orĭ că póte întra la clericiă şi s'o face preotŭ şi protopopŭ, de i-a fi împărţită; lasă-lŭ se înveţe, că aci pâne capătă în cinste...

— Ba capătă şi banĭ, 5 fl. la lună, dér vedĭ, că-i rĕulŭ altulŭ, — adause nenea Alecŭ. E rĕulŭ altulŭ: la noi a făcutŭ stăpânirea şcólă şi dascălulŭ capătă 300 fl., şi ómenii numai aşa s'au învoitŭ sĕ facă şcólă la noi, décă pe copilulŭ meu l'orŭ pune dascălŭ, că-i ruşine ca omŭ din altŭ satŭ sĕ tragă atâta potopŭ de banĭ, şi de aceea ḑicŭ eu, că décă popă încă nu póte fi, atuncĭ sĕ rĕmână dascălŭ la noi în satŭ, că dóră atâta sciu, că scie elŭ, câtŭ sĕ înveţe pe cei băieţĭ micĭ în bucóvnă...

— Bine, bine, îi ḑisei, eu credŭ, că dascălŭ l'or pune pe unŭ anŭ doi, apoi vorŭ ḑice, că n'are diplomă, l'orŭ scóte din slujbă şi în loculŭ lui vorŭ aduce vr'unŭ Ungurŭ, orĭ Sĕcui, ér copilulŭ d-tale va rĕmâné nicĭ încóce, nicĭ încolo, omŭ stricatŭ; dér lasă-lŭ d-ta sĕ gate şcólele, apoi ce-a vré Dumneḑeu aceea a fi.

Supĕratŭ a rĕmasŭ nenea Alecŭ pentru sfatulŭ acesta nu numai pe mine, ci pe toţĭ dela carĭ cerù sfatŭ, că toţi p'o formă i-au spusŭ, că sĕ-lŭ lase sĕ gate şcólele. Nu se putea destulŭ mira, cum de toţĭ domnii ţinŭ cu feciorulŭ lui şi nu cu elŭ? In urmă ḑise: Acu vĕdŭ, că n'am încătrău, m'am băgatŭ în horă, trebue sĕ jocŭ! Şi aşa s'a dusŭ acasă, ér Alecŭ a rĕmasŭ în şcólele din Blaşiu.

*

Astă-primăveră, la 7 Maiu, s'a începutŭ la Cluşiu procesulŭ celŭ gróznicŭ alŭ Memorandului. Ca la douĕ-ḑecĭ mii de Românĭ din patru unghiurĭ: bĕtrânĭ, bărbaţĭ, junĭ, tinerĭ, din munţĭ şi din câmpii, erau în grădina Banffi din Cluşiu şi aşteptau cu neastêmpĕrŭ sĕ védă, ce s'a întêmpla. Eu cu muntenii mei încă eram acolo şi âmblamŭ prin mulţime sĕ studiezŭ portulŭ românescŭ, care era aci atâtŭ de bine representatŭ, ca nicăirĭ.

Âmblândŭ aşa, îmĭ îndreptai privirea spre bravii Hăţeganĭ, când colo pe cine vĕdŭ?.... Era o grupă de trei persóne: unŭ moşŭ căruntŭ, în haine tóte de pănură albă, cu pletele şi barba albă, încălţatŭ cu opincĭ, cu şerparulŭ îngustŭ şi cu o căciulă miţósă albă pe capŭ, lângă elŭ o babă cu şuba albă din grumazĭ până'n pămêntŭ, ca o reverendă, încălţată şi ea cu opincĭ, cu o brobódă albă şi încinsă cu unŭ brîu vênĕtŭ, în mână cu unŭ toiagŭ ca şi alŭ moşnégului de mare, de gândiau că l'a moştenitŭ dela Moise, cu care despicà Marea-roşiă.

Cu ei sta de vorbă şi le esplica unŭ omŭ tînĕrŭ, în reverendă sclipiciósă, cu păläriă frumósă şi bine îmbrăcatŭ, semnŭ, că e ceva preotŭ tînĕrŭ din acele părţĭ, cunoscutŭ cu moşnégulŭ. Curiositatea mĕ atrase mai aprópe de ei. Adecă era nenea Alecŭ şi cu tînĕrulŭ Alecŭ. Ii cunoscui şi mĕ cunoscură şi prinseră a plânge la vederea mea.

— Domnulŭ nostru, ḑise moşnégulŭ, care m'a cam înfruntatŭ în Blaşiu, când vreamŭ sĕ rupŭ pe Alecŭ dela şcólă!

— Domnulŭ nostru, — ḑise baba care mi-a învĕţatŭ pe Alecŭ Apostolulŭ din ḑiua de Pascĭ! — Ér tînĕrulŭ preotŭ ḑise: Bine te găsescŭ, bunulŭ meu învĕţătorŭ!

## Unŭ „Rebus".

Care prostiă e mai piramidală: a Nemțilorŭ, carī au vrutŭ sĕ ne germaniseze, séu a Maghiarilorŭ, carī vreau sĕ ne maghiariseze?

Celŭ ce va deslega acestŭ „Rebus" primesce atâta bere, câtŭ îi va încăpé în piele: celŭ puținŭ unŭ butoiŭ; ér pe de-asupra portretulŭ acelui dobitocŭ încălțatŭ, care a inventatŭ că: „nu funcționarii suntŭ pentru popóre, ci că popórele suntŭ pentru funcționarī".

Și ca sĕ-i înlesnescŭ scrutătorului lucrarea, îi voiŭ pune și eu la disposițiă datele, ce le posedŭ — și suntŭ multe aceste — ba chiar acum îi anticipezŭ unulŭ, care din cuvêntŭ în cuvêntŭ e adevĕratŭ, este bine cunoscutŭ în comitatulŭ, unde s'a petrecutŭ.

Pe timpulŭ absolutismului austriacŭ (1850—1861.), când ca nisce lăcuste flămânde au inundatŭ țéra acésta veneticii din Galiția, Bohemia, Austria, guvernulŭ încredutŭ și desfrênatŭ, răzimatŭ pe unŭ milionŭ de baionete, s'a pusŭ pe germanisare. Vai de acela, care ar fi cutezatŭ sĕ dubiteze măcarŭ în réușita acelei întreprinderī.

Dér abia trecură 7 anī și s'au convinsŭ puternicii dilei, că: „Apa trece, pietrile rĕmânŭ."

Numai ce ne pomenimŭ la anulŭ 1857 cu unŭ ordinŭ ministerialŭ, care spune că, dĕu! nu popórele suntŭ pentru funcționarī, ci funcționarii pentru poporŭ. Și că în scurtŭ timpŭ toțī funcționarii au sĕ-și însușéscă limba poporului, altcum vorŭ fi demisionațī. Șefii districtelorŭ aveau sĕ controleze: sporulŭ făcutŭ de funcționarī.

In D.-S.-Mărtinŭ se afla unŭ funcționarŭ din Krayn, cu numele Kristan, unŭ némțŭ fórte prostŭ, trimisŭ anume, ca sĕ spioneze pe ceilalțī colegī, carī din întêmplare erau toțī ardelenī: Ungurī, Sașī și Românī. M'așī rĕmășī că a fostŭ din familia aceluia despre care proverbulŭ dice: „Ein Kraner und noch Aner, (Einer) haben einen todten Türken umgebracht.*)

Intr'una din dile sosesce șefulŭ districtului, cu care ocasiune s'a petrecutŭ între elŭ și Kristan următórea scenă, demnă de a fi transmisă posterității.

— Invĕțat'ai limba poporului? întrebă șefulŭ.

— Imposibilŭ! imposibilŭ! Ómenii în țéra acésta vorbescŭ o limbă, pe care noi nu o putemŭ învĕța în vecī; ér dênșii suntŭ atâtŭ de proștī de nu potŭ sĕ învețe nemțesce. Eu sunt de doi anī aicī, dér ei încă totŭ nu potŭ vorbi cu mine. Când am fostŭ comandatŭ sĕ vinŭ în Ardealŭ, am remonstratŭ, am spusŭ că eu nu voiu putea vorbi cu țĕranii, dér mi-s'a rĕspunsŭ: Du-te numai liniștitŭ, căcī Românii toțī vorbescŭ limba latină; ér unguresce e de totŭ ușorŭ. In limba maghiară cele mai multe lucrurī și noțiunī se numescŭ „fökötö". Ceapsa e fökötö; negru e fökötö (fekete); căpĕstru e fökötö (kötöfék); hoțulŭ e fökötö; (lokötö); pe cei mai mulțī Ungurī încă îi chiamă fökötö (Fekete). Scurtŭ: însémnă-țī bine acestŭ nume și vei avea întregŭ dicționarulŭ ungurescŭ.

Eu m'am bucuratŭ și mī-am însemnatŭ în bughilarŭ acestŭ nume, ca sĕ nu-lŭ uitŭ.

Abia așteptam sĕ am ocasiune sĕ vorbescŭ. Amarŭ m'am înșelatŭ. Celŭ dintêiu țĕranŭ, cu care m'am întêlnitŭ era unŭ Românŭ, eu l'am întrebatŭ: „Quomodo valet domine?" (Cum îțī merge Domnule?) Elŭ nu mī-a rĕspunsŭ nimicŭ; bietulŭ omŭ nu m'a înțelesŭ; cei dreptŭ între Românī nu morī de fóme: ¡pâne, carne, vino, totŭ te înțelegī, déră cu Ungurii am pățit'o.

Mī-am scosŭ bughilarulŭ și am începutŭ a vorbi cu ei: fökötö, fökötö, fökötö. Ei se uitau la mine, au isbucnitŭ într'unŭ hohotŭ, apoi au fugitŭ pe ușe afară.

Numai atuncī am vĕdutŭ, că am fostŭ păcălitŭ.

Sunt ce e dreptŭ mulțī Ungurī cu numele „fökötö", dér nu toțī se numescŭ astfelŭ.

Eu tocmai lucru la o statistică, compunŭ unŭ conspectŭ despre toțī proprietarii de case; aicī vĕdŭ nume, cărora asemenī dór' între Indienii cei sĕlbaticī vorŭ mai puté fi; d. e.

*Pápilákiunitáriszáki*, (Pipilak-unitáriusaké). Apoi:

*Pápilákikeletiházi*, (Papilak-keleti-egyházé).

Aceștia vorŭ fi frațī.

Acum vinŭ, sigurŭ, doi nemeșī; în țéra acésta décă nu ești nemeșŭ nu ești omŭ.

*Számosziteleki.* (Szamostelke), și
*Fámoziteleki*, (Vámostelke).

Aceștia încă vorŭ fi némurī.

Numele, ce urméză acuma nu cutezŭ sĕ le pronunțŭ, mai deunădī era sĕ mĕ dea pe ușă afară dintr'o societate, au disŭ, că am spusŭ o mare spurcăciune, ca și când eu i-așī fi botezatŭ pe aceștī ómenī. In țéra acésta nicī-odată nu ești în clarŭ, când ai sĕ pronunțī hartes P, când weiches P; (P séu B) când hartes T, când weiches T; (T séu D) când sz, când s, când z. Mai alesŭ te încurcī rĕu cu F séu V.

Poftimŭ sĕ-mī pronunțe unŭ Germanŭ aceste nume, ce se află în acestŭ conspectŭ:

Lovasi, Szegédbiztos.
Bulea Vaszilka.

Cine trăsnetu le-a datŭ acestorŭ ómenī așa nume lungī: *Pápilakikeletihazi?* Dór' ar ajunge și: *Házi*; séu décă e nemeșŭ și-i trebue și ceva predicatŭ: *Pápiházi.* Dér *Pápilákikeletiházi*; *es ist zum desperat werden.* (e de desperatŭ.)

Intr'adevĕrŭ o barbară țéră acésta, nu rĕmâne altceva de făcutŭ decâtŭ sĕ-i botezămŭ din nou pe toțī, și mai bine ar fi, sĕ le dămŭ la toțī numele: „Fökötö".

*

Astfelŭ au pățitŭ Ungurii cu Nemții; cum o pățimŭ noi Românii acum cu Ungurii, vomŭ vedé: „urma va alege", dice proverbulŭ.

Ce-i dreptŭ, până acum încă nu s'au apucatŭ sĕ ne boteze; dér va urma și acésta de sigurŭ, sĕ dea Dumnedeu ca sĕ soséscă și diua aceea câtŭ mai curêndŭ, dóră dóră se va deștepta atuncī și celŭ mai „blândŭ Românŭ" din „somnulŭ celŭ de mórte."

Avemŭ tótă speranța, că ministeriulŭ Bánffy, va pune la cale botezulŭ.

Se dice, că acestŭ Bánffy e urmașulŭ fostului guvernatorŭ Bánffy, care, ca sĕ pótă ajunge la acésta dignitate s'a făcutŭ din calvinŭ popistașŭ.

Pe acelŭ timpŭ era unŭ deputatŭ, omŭ fórte genialŭ și cu curagiu, căruia nu-i păsa de nimenī, îi sbiciuia fără cruțare pe toțī, din care causă era temutŭ și respectatŭ. Acesta a persiflatŭ și pe Bánffy, care era cam cocoșatŭ. Când Bánffy a intratŭ prima dată ca guvernorŭ în cameră, între deputațī circula următorulŭ „*bon mot*": (glumă)

„*Pupposhátu Bánffy, görbe kálvinista, hogy lehet belölle egyenes papista?**)

*

Mai am încă unŭ „Rebus", décă se află cineva, care sĕ intre pentru mine în pușcăriă îlŭ voiu publica, altcum — ba.

Șivu Cătărama.

*) Unŭ omŭ din Carniolia cu încă unulŭ, au ucisŭ unŭ Turcŭ mortŭ.

*) Cocoșatulŭ Bauffy, strîmbulŭ calvinistŭ cum s'a făcutŭ din elŭ de-odată papistŭ.

## Din suferințele poporului.

*Reteagŭ,* 30 Decemvre 1894.

Trecuse astă-tómnă, la prima Novembre, anulŭ, de când nu fusesemŭ pentru timpŭ mai îndelungatŭ pe la Reteagŭ, de când adecă mersesemŭ în Sibiiu ca secretarŭ II alŭ Asociațiuuei Transilvane, de unde după 2 lunī de dile m'am depărtatŭ și m'am aședatŭ — ca omulŭ în capŭ de iérnă — unde am pututŭ și nu unde așī fi voitŭ, adecă în B.-Monorŭ, la socrii mei.

Acum însĕ în Decemvre trebui sĕ vinŭ la Reteagŭ pe o sĕptĕmână întrégă. Sosii în 8 Decemvre a. tr. într'o di de Sâmbătă. Mī-am întocmitŭ anume timpulŭ călĕtoriei pe Sâmbăta, căcī în „*șabes*" e omulŭ mai comodŭ pe trenŭ, nu este atâtŭ de îndesuitŭ de fiiī lui Israilŭ, de noii și favoriții cetățenī ai acestei patrii, ai acestui Canaanŭ, ocupatŭ de fiiī lui Iacobŭ cu ajutorulŭ vinarsului.

Din tótă călĕtoria nu am nimicŭ nou de amintitŭ, tóte-sŭ vechī și nouĕ tóte, vorba lui Eminescu, numai umbra spinului la casa creștinului, căcī:

Dela Nistru pân' la Tisa
Totŭ Românulŭ plânsu-mi-s'a
Că nu mai póte străbate
De-atâta streinătate.

Și nu-i mirare, că sĕrăcesce poporulŭ vĕdêndŭ cu ochii; causele suntŭ atâtŭ de multe și feliurite, încâtŭ nu ușorŭ le poțī da urmă la tóte. Statulŭ cu dróia lui de

---

— D'apoi cum, aicī? întrebai eu.

— D'apoi unde? îmī dise moșnégulŭ; unde se adună totŭ némulŭ românescŭ sĕ vadă cu ochii cum dușmanii bagă în temniță pe bărbații aleșī ai némului nostru, copilulŭ meu sĕ lipséscă? Apoi unde este elŭ sĕ nu fimŭ și noi, bieții, carī ne-amŭ ostenitŭ de l'amŭ crescutŭ? Am venitŭ, domnule, și de-abia așteptŭ sĕ vĕdŭ pe domnii noștri cei trașī în judecată. I-am mai vĕdutŭ și adī-diminéță, când îi duceau la judecată și-mī spune Alecŭ, că acușī o sĕ vină sĕ-i vedemŭ mai bine și sĕ mergemŭ mângăiațī acasă, că înainte de osîndă li-amŭ pututŭ striga odată: Dómne ajută dreptății și sĕ trăéscă mucenicii noștri, că aceștia-sŭ mucenicī, domnule, mucenicī ca sfântulŭ George și ca sfântulŭ Dumitru, carī încă pentru lege și némŭ au suferitŭ ocară, ca și mucenicii noștri.

— Dér ce dicī, nene Alecŭ, glumii eu, totŭ mâniosŭ eștī pe mine, ca atuncī în Blașiu?

— Ba, d-le, mi-a trecutŭ mânia de multŭ și am binecuvêntatŭ de multe-orī césulŭ, în care am făcutŭ cunoscință cu domniata. Aleculŭ meu e popă la noi în satŭ de vre-o patru anī de dile, că părintele celŭ bĕtrânŭ a muritŭ, fiă ertatŭ, și cu glasŭ de mórte a lăsatŭ, ca numai Alecŭ sĕ-i fiă următorŭ! Acum de unŭ anŭ și mai bine Alecŭ pórtă și slujba de protopopŭ, e ginere la d-lŭ vicarășŭ și are doi copii, scii chiar cum era elŭ, când era micŭ. Și preotésa-i aci cu pruncī cu totŭ, dér a rĕmasŭ la preotésa popii Lucaciu cu copiiī, că cădeau de somnŭ, micuții moșului.

Intr'aceea audirămŭ glasŭ prin poporŭ: vinŭ domnii! Și mulțimea din grădina Banffi se despărți formândŭ cărărī óble și largī, ca sĕ pótă trece comitetulŭ naționalŭ. Er nenea Alecŭ, când vĕdŭ pe președintele nostru Dr. Rațŭ cu figura lui impunĕtóre, strigă ca eșitŭ din mințī: „Sĕ trăéscă sfinția sa împĕratulŭ Romanilorŭ!"

Mulțimea inunda valurī, ér eu mĕ pierdui de nenea Alecŭ și de atuncī nu l'am mai vĕdutŭ.

*

Afară ninge de îngrópă. Erī amŭ avutŭ vreme móle, ploua cu vêntŭ, aséră prinse a ninge și ninse tótă nóptea și ninge și acum, de-i omĕtulŭ pănă'n brâu, vorba lui Alexandri:

Diua ninge, nóptea ninge
Dimineța ninge éră,
Cu o zare argintie se îmbracă mândra [țéră....
Sórele rotundŭ și palidŭ se ivesce [între norī
Ca unŭ visŭ de tinerețe printre anii [trecĕtorī.

Și cum ninge, mĕ uitŭ prin feréstră și vĕdŭ unŭ omŭ ducêndŭ unŭ calŭ de căpăstru; pe calŭ unŭ băiatŭ înbondrojitŭ într'o glugă, înaintândŭ cu greu prin zăpadă, plinŭ de omĕtŭ pănă în genunchī. Vĕdêndu-lŭ îmī reamintescŭ pe nenea Alecŭ, când veni prima-dată de-șī aduse copilulŭ la mine la școlă. Și curiosŭ, că unde o fi mergêndŭ omulŭ cu băiatulŭ pe o vreme ca asta, deschidŭ feréstra și-lŭ întrebŭ: „Da unde mergī, nene, cu băiatulŭ pe unŭ viscolŭ ca ăsta?" — „Ilŭ ducŭ la școla cea nemțéscă din Bistriță, domnule", îmī rĕspunse elŭ. — „Dér cum de nu-lŭ ții pe sĕrbătorile nóstre acasă?" întrebaiu eu, ér elŭ înaintândŭ prin zăpadă îmī rĕspunse: „Invețe numai bine, c'apoi și sĕrbătorī va avé; de unde nu, nu tragă nădejde nicī de-unŭ bine."

Inchiseiu feréstra, îmī reamintii întêmplarea cu nenea Alecŭ și o puseiu pe hârtiă gândindŭ: peste câțī-va anī și omulŭ acesta póte sĕ aibă bucuria, ce-o are adī nenea Alecŭ.

*Postulŭ Crăciunului 1894.*

— r. —

## Bradulŭ

Povestire botanică.*)

Unŭ bradŭ tînĕrŭ și mândru, urmașŭ vrednicŭ alŭ acelorŭ, ce au statŭ martorī neclintițī la vitejiele fără sémă ale strămoșilorŭ noștri Romanī și Dacī, se înalță măreţŭ într'unulŭ din bĕtrânii munțī ai Gorjului.

Era primăvéra. De jurŭ împrejurulŭ bradului, stau o mulțime de tovarășī, mai bĕtrânī și mai tinerī: copii, junī și moșnegī de sute de anī. Și mai alăturī, se vedeau rĕsăriţī alțī frațī, carī d'abia apucaseră lumina dilei, pentru-că numai de curêndŭ spărseseră învelișulŭ apĕrătorŭ alŭ seminței și eșiseră din pămêntulŭ, în care fuseseră ascunșī. Printre ei stau risipite buruenile și florile pădurei: icī, clopoțeī, ferege și ederă: dincolo afinī și mătră-

*) După Dr. T. Iaensch.

funcționarĭ și esecutorĭ a făcutŭ să se simtă greutatea luĭ pe umeriĭ tuturorŭ, apoĭ teatre, căĭ ferate, palate de multe soiurĭ, etc. încâtŭ se împlinesce întru tóte vorba cântecului:

Eu facŭ drumurĭ și punțĭ grele
Totŭ eu dau vama pe ele,
Io-sŭ silitŭ sĕ dau cătane,
Lorŭ cortelŭ, nutrețŭ și haine.....

Apoi comasările cele drepte și nedrepte, administrațiile cele moderne, gendarmeria și altele și altele, până te dorŭ spatele.

Trebue sĕ recunóscemŭ, că sĕrăcia poporuluĭ acestuĭ ținutŭ maĭ provine și din vina luĭ de multe-orĭ. Sĕ fimŭ bine înțeleșĭ, sub poporŭ înțelegŭ aci pe Românĭ și Ungurĭ de-o potrivă, adecă pe toțĭ locuitoriĭ acestuĭ ținutŭ, carĭ trăescŭ din plugăritŭ. Poporulŭ aci o sórte are în bine și în rĕu, aprópe de-o potrivă suportă greutățile și de-o potrivă e nemulțumitŭ. Deosebirea e numaĭ, că poporulŭ de lege unguréscă, — cum dicŭ ómeniĭ noștri, — își aude judecățile în limba ungurescă, limbă maĭ numaĭ atâtŭ de bine pricepută de el, ca și de Românĭ, pe când Româniĭ nu vĕdŭ nicĭ o scrisóre în limba lorŭ, nu audŭ dela domniĭ administrațieĭ și dela gendarmĭ — cu carĭ au atâta lucru — nicĭ cuvêntŭ rĕu, necum bunŭ, în graiulŭ limbeĭ lorŭ. Maĭ e apoĭ deosebirea, că poporulŭ maghiarŭ își are în mare parte scólele sale înființate din partea statuluĭ, pe când aĭ noștri trebue sĕ susțină două părechĭ de școle: aĭ cele ungurescĭ ale statuluĭ și cele ale sale confesionale; apoĭ fiiĭ cu ceva sciință de carte aĭ poporuluĭ ungurescŭ își capĕtă maĭ lesne și sigurŭ ocupația aicĭ în țéră, pe când aĭ noștri trebue sĕ se îndestulescă cu nimicŭ, orĭ sĕ ia lumea în capŭ în România. Dér țĕrănimea, clasa poporuluĭ greu muncitorŭ, trecea până astă-véră cu dróia în România, fără deosebire de limbă și lege, ca sĕ facă banĭ și sĕ pótă plăti dările cele multe și de multe soiurĭ ale fericiteĭ patriĭ materne. Din cele vĕdute cu ochĭ deschișĭ și observate fără patimă am venitŭ la convingerea, că nu e tocmaĭ mare deosebirea între starea poporuluĭ românescŭ și a celuĭ ungurescŭ din acestŭ ținutŭ, de óre-ce condițiile de traiu suntŭ aceleașĭ. Neîndreptățitŭ și asupritŭ e poporulŭ de josŭ din treĭ părțĭ:

*a)* din partea guvernuluĭ, care pune dărĭ prea marĭ pe poporŭ, fără de a-ĭ deschide căĭ noué, pe carĭ sĕ pótă câștiga maĭ multŭ, decâtŭ în trecutŭ, când dările erau maĭ micĭ;

*b)* din partea nobilimeĭ, a marilorŭ proprietarĭ, carĭ în diferite modurĭ maĭ apasă și adĭ poporulŭ ca unŭ bălaurŭ cu multe capete;

*c)* din partea jidovimeĭ, atâtŭ de favorisată de ceĭ marĭ aĭ acesteĭ țĕrĭ.

Poporuluĭ 'ĭĭ se cerŭ feciorĭ ceĭ maĭ voinicĭ pentru óste, unde slujescŭ câte 2—3 anĭ. In acestŭ timpŭ eĭ nu numaĭ că nu lucréză nimicŭ în interesulŭ economieĭ, nu numaĭ că nu înaintéză, dér:

Treĭ anĭ câtŭ am cătănitŭ
Plugulŭ mi-s'a ruginitŭ,
Pĕmêntulŭ mĭ-a'nțelenitŭ,
Boiĭ'n grajdŭ o-'mbĕtrânitŭ.

Va sĕ dică 'ĭ se ruinéză tóte. Pe lângă aceea, maĭ și consumă din lada țĕriĭ, că flămândŭ și desbrăcatŭ nu ar puté cătăni. Er la venirea acasă, în cele maĭ multe casurĭ nu-șĭ maĭ cunósce din cele lăsate, decâtŭ bordeiașulŭ părintescŭ; moșióra a trecutŭ prin ciurulŭ comasăreĭ, locurile luĭ cele bune le află în tabla groféscă, ér în schimbŭ pentru ele se trezesce cu nisce locurĭ sterile în fundulŭ hotaruluĭ. Așa s'a întâmplatŭ chiar și în Reteagŭ, unde boeriĭ Bethlen Pál și Bethlen Laszló luară totŭ ce-a fostŭ în jurulŭ comuneĭ, îngrădiră comuna de tóte părțile cu laburĭ (latifundiĭ) de ale lorŭ, ér pe miciĭ moșierĭ îĭ alungară din giurulŭ comuneĭ pe fundulŭ hotaruluĭ, pe când legea dice, că miciĭ moșierĭ, ceĭ cu puținelulŭ, sĕ fiă maĭ aprópe, ér bogotaniĭ maĭ departe cu moșiile, că au prindere de a-șĭ gunoi și cultiva locurile fiă câtŭ de departe. Eĭ, dér miciĭ moșierĭ, foștiĭ iobagĭ, nu suntŭ grofĭ, nicĭ baronĭ, potŭ fi mulțumițĭ și cu pĕmêntŭ maĭ rĕu și maĭ depărtatŭ, „că, sciu, că nu-sŭ domnĭ!"

Legea face dreptŭ grofilorŭ și baronilorŭ și marilorŭ proprietarĭ, că eĭ suntŭ în dieta țĕriĭ, eĭ în ministeriĭ, eĭ fișpanĭ și vice-șpanĭ prin comitate, eĭ și numaĭ eĭ, de susŭ până josŭ, apoĭ firesce, cu legea în mână eĭ își facŭ dreptŭ după dreptatea lorŭ.

Dér nu numaĭ cu comassările, ci și cu pădurile, până chiar și cu dreptulŭ de a duce sărătură (murătóre, slatină) este scurtatŭ poporulŭ. In Reteagŭ din vécurĭ a fostŭ fântână de slatină fórte bună. Poporulŭ întregŭ, cu domnĭ, cu muncitorĭ, avea dreptŭ sĕ-șĭ ducă odată pe sĕptĕmână câtŭ cere trebuința, numaĭ sĕ nu vêndă din ea. Așa au făcutŭ până în primăvara acestuĭ anŭ. Atuncĭ aflară ceĭ marĭ și tarĭ, că poporulŭ prea este bogatŭ și l'a îngustatŭ în dreptulŭ de a duce slatină. Au prinsŭ a i-o da cu litra, de totŭ sufletulŭ o litră de slatină pe sĕptĕmână, ér pentru vite nimicŭ.

Credețĭ dóră, că acéstă mĕsură privesce și pe grofulŭ Kornis Victor? Țĭ-aĭ găsit'o! Elŭ e domnŭ, 'elŭ are dreptŭ sĕ-șĭ care slatină cu buțile câtŭ cere trebuința pentru turmele luĭ de porcĭ și juncĭ! Când va veni însĕ rêndulŭ repărăreĭ fântâneĭ, credețĭ dóră, că va presta elŭ muncă în proporția folosuluĭ, ce-lŭ trage? Ferĭ Dómne! Că-ĭ domnŭ, grofŭ, celŭ dintâiu virilistŭ în comitatŭ, decĭ plinŭ de drepturĭ și cu puține datorințe.

Pe lângă mariĭ proprietarĭ maĭ e și guvernulŭ, drăguțulŭ de elŭ, care ajută poporuluĭ a ajunge la sapă de lemnŭ.

Prin aniĭ 1877—78 guvernulŭ a fundatŭ aci școlă de statŭ, a pusŭ pe poporațiune dare de 5% pentru acea școlă. In anulŭ acesta a maĭ făcutŭ și „Kișdedovo" maĭ punêndŭ 3% pe poporațiune. Acéstă dare este pe întregulŭ poporŭ, pe Românĭ, Ungurĭ, Jidanĭ, Armenĭ și Țiganĭ. Dér Româniĭ își au și susținŭ scóla lorŭ confesională și o plătescŭ numaĭ și numaĭ din punga lorŭ. Cercat'au autoritățile scolastice-bisericescĭ sĕ tragă cele 5% în folosulŭ scóleĭ române? Rĕspundă Veneratulŭ Consistorŭ din Gherla, rĕspundă protopopulŭ Reteagului ca inspectorŭ și preotulŭ Reteagului ca directorŭ alŭ aceleĭ scóle! Poporulŭ rabdă și plătesce de silă bucurosŭ, cine rĕmâne în restanță, este esecuatŭ și pacea-ĭ gata.

Acum pe lângă 5%, ce le dau Româniĭ scóleĭ streine, maĭ dau, — de silă bucurosŭ — alte 3% pentru „Kișdedovo". Au avutŭ Româniĭ lipsă de acelŭ institutŭ de maghiarisare? L'au cerutŭ? — Ba! Dér așa cere „ideia de statŭ maghiarŭ", sĕ maĭ căpătuéscă o Ungurócă, sĕ învețe copiiĭ de Jidanŭ și Țiganŭ limba luĭ Arpad, că Româniĭ n'or învĕța-o în vecĭ, orĭ decă da, atuncĭ totŭ Ungurĭ din eĭ n'orŭ face. Numaĭ foștilorŭ iobagĭ maghiarĭ le face Kișdedovulŭ și scóla de statŭ unŭ bunŭ serviciu, că-ĭ face sĕ-șĭ învețe limba maternă *pe spesele Românilorŭ*. Așa-ĭ dreptulŭ și după dreptŭ e dreptatea; cuĭ nu-ĭ place, largă-ĭ lumea!

Dér nĕcasŭ, că nicĭ poporuluĭ ungurescŭ de aicĭ nu-ĭ place binele ungurescŭ și dreptatea ungurescă; chiar așa merge în România la lucru Pișta, Janoș, Șandor și Iștvan, ca și Ionŭ, Petru, Pavelŭ și Mateiu! Și mergêndŭ, lucră în brazdă streină pe pĕmêntŭ streinŭ, ca sĕ pótă face banĭ, cu carĭ în „fericita Ungariă" sĕ pótă plăti dările cele multe. Pentru pĕmêntŭ? — Da și ba, că celŭ maĭ multŭ și maĭ bunŭ e în mâna marilorŭ proprietarĭ ungurĭ și jidanĭ, ér poporulŭ, talpa țĕreĭ, Românĭ și Ungurĭ de-o potrivă, la unŭ paharŭ de vinarsŭ cântă desperatŭ:

N'am nicĭ pâne, n'am nicĭ sare,
Tóte le-a dusŭ darea mare!

*

In diua sosireĭ mele acĭ audiĭ, că treĭ călugărĭ dela Ierusalimŭ umblă după milă. Intrebŭ, că dela cine stringŭ mila, cu scirea și ajutorulŭ cuĭ? Și mi-s'a rĕspunsŭ că: *Cu scirea și învoirea parochuluĭ localŭ, cu ajutorulŭ curatorilorŭ bisericeĭ române din Reteagŭ.* M'am revoltatŭ în mine vĕdêndŭ atâta hĕbĕucie! Orĭ-ce dărĭ, orĭ-ce pomene, de pe Românŭ se scotŭ maĭ întâiu. Acésta e prea multŭ.

Au venitŭ călugăriĭ (2, că alŭ 3-lea tótă diua a zăcutŭ la popa bolnavŭ uniĭ dicŭ, că beatŭ) au venitŭ dér și la sorumea după milă. „Dér cumnatulŭ meu, fostulŭ notarŭ alŭ Șoimușenilorŭ, i-a întrebatŭ: Avețĭ, slobozenia dela vice-șpanulŭ ca sĕ-ĭ colindațĭ comitatulŭ, și dela Episcopulŭ, ca sĕ-ĭ colindațĭ diecesa? Și neavêndŭ, decâtŭ certificatŭ dela consulatŭ, că au dreptŭ de a călĕtori (de cerșitŭ nu se spune), a disŭ către curatorĭ; ținețĭ bucatele și baniĭ adunațĭ aci la biserică până călugăriĭ vorŭ aduce licență dela vice-șpanulŭ, că au dreptŭ sĕ adune banĭ în comitatŭ, ér dela Episcopie recomandare că potŭ sĕ adune în diecesă. De nu le-orŭ aduce, oprițĭ tótă pomana adunată pe séma bisericeĭ de aci, că destulŭ este ea de săracă și poporulŭ de storsŭ, sĕ nu-lŭ maĭ tragă chiar și fanarioțiĭ!

Credețĭ, că așa s'a întêmplatŭ? De unde?! Călugăriĭ n'au maĭ cerșitŭ prin Reteagŭ, ce-ĭ dreptŭ, dér *au dormitŭ la popa, acolo s'au ospĕtatŭ boeresce*, ér a doua-di s'au dusŭ *ducêndŭ mila adunată cu eĭ și rîdêndŭ de prostia popiĭ și a curatorilorŭ din Reteagŭ.* Ba încă se dice, că *onoratulŭ preotŭ a dusŭ pe fanarioțĭ sĕ maĭ despoie și pe miseriĭ poporenĭ din filiala Bața* prin cerșitoria lorŭ.

Óre cugetat'a părintele Ambrosie Popŭ: ce bine au făcutŭ fanarioțiĭ Românilorŭ? prin ce i-au deobligatŭ? De au dreptŭ a cerșĭ: de ce nu cerșescŭ și dela alte némurĭ, au numaĭ Româniĭ suntŭ oĭ de tunsŭ și de mulsŭ? Vaĭ de pĕcurarulŭ, care lasă sĕ-ĭ tundă și mulgă turma toțĭ trașĭ-împinșiĭ! Acela nu-ĭ păstorŭ după dis'a Scripturiĭ, ci năimitŭ!

(Va urma.)

## Inscințare.

Neputêndu-se ține *adunarea generală a despărțĕmêntuluĭ 1* alŭ „Asociațiuneĭ transilvane" convocată pe 27 Decemvre v. 1894, din causa insuficiențeĭ membrilorŭ, *se convocă din nou pe Duminecă în 8 Ianuarie v. 1895 la órele 2½ p. m. în casina română din locŭ.* De óre-ce la acéstă adunare are a se face reconstituirea comitetuluĭ și a se lua mĕsurile necesare pentru o maĭ rodnică funcționare a acestuĭ despărțĕmêntŭ, rugămŭ pe toțĭ fruntașiĭ noștri din Brașovŭ și din împrejurime, sĕ binevoiască a lua parte în numĕrŭ câtŭ se póte de mare.

Brașovŭ, 3 Ianuarie v. 1895.

*Ionŭ Petricŭ*, protopopŭ, ca directorŭ. — *A. Bârseanŭ*, actuarŭ.

## Producțiunĭ și petrecerĭ.

**Tinerimea română adultă din Dêrste** invită la producțiunea împreunată cu dansŭ, ce se va da Sâmbăta viitóre, în 7 Ianuarie v. c. în sala otelului Zell de-acolo. Inceputulŭ la 7 óre séra. Intrarea de persónă: loc. I 40 cr., loc. II 30 cr.; de familiă: loc. I 80 cr. loc. II 60 cr.

*Pe calea acésta publiculŭ românŭ e invitatŭ a lua parte.* Alte **învitărĭ nu se trimitŭ.**

*Programa:* 1) Mama Angheluşa, 2) Șoldanŭ Vitézulŭ, declamațiunĭ; 3) Arvinte

---

gune; ér maĭ dincolo, pe perinele moĭ de muschiu, ce înconjurau trunchiurile moliftilorŭ bĕtrânĭ, se ridicau umbrele palide și drăgălașe ale ghioceilorŭ și lăcrimiórelorŭ. Felŭ de felŭ de erburĭ împodobiau cu verdeața lorŭ locurile dimprejurŭ, pe carĭ acele și mlădițele braduluĭ, resărite în aniĭ trecuțĭ, nu putuseră încă sĕ le acopere.

Lumina strălucitóre a sóreluĭ de primăvéră își trimitea radele-ĭ precipișe printre crecile resfirate frumosu ale braduluĭ. Prin florile poeneĭ. alergau, jucându-se în radele aurie ale sóreluĭ, sugêndŭ sucurile dulcĭ ale florilorŭ și rĕsboindu-se uniĭ cu alțiĭ, cărăbușiĭ grăbițĭ, albinele harnice, bondariĭ greoĭ și înderĕtnicĭ, muscele sbîrnăitóre și locustele scârțăitóre; ér pe deasupra, prin aerŭ, trecea repede ca săgéta, din când în când, câte-unŭ calulŭ draculuĭ, bâzâindŭ din aripiórele-ĭ rețelate și aurite. Cu toțiĭ își împliniau munca viețeĭ, după cum firea i-a urditŭ, printr'o moștenire de miĭ de miĭ de anĭ, în lupta pentru traiu, atrașĭ de lumină, de aerŭ și căldură, întocmaĭ ca și ființele maĭ puținŭ norocóse, ce se tĕrescŭ pe pĕmêntŭ și-șĭ petrecŭ viéța în putrigaiulŭ móle și călduросŭ de josŭ.

* * *

Aceste și multe alte ființe încunjurau tînĕrulŭ bradŭ; elŭ însĕ, bucurându-se de viéța-ĭ liniștită, își vedea de trébă și nu-ĭ păsa de nimicŭ; „a cresce și a înflori" era rostulŭ vieței luĭ, pe care căuta sĕ și-lŭ îndeplinéscă cinstitŭ. Doria, cu tóte acestea, sĕ pótă trăi maĭ multŭ decâtŭ atâția tovarășĭ, căduțĭ încă de micĭ, sub securea nemilostivă a ómenilorŭ, carĭ își înveseliau cu ramurĭ de bradŭ nunțile și sĕrbătorile Crăciunuluĭ; doria sĕ ajungă maĭ înaltŭ și maĭ mare, sĕ stea odată ca unŭ uriașŭ alŭ pădureĭ, ca și frațiĭ luĭ maĭ marĭ, rĕsărițĭ cu sute de anĭ înainte. Și tocmaĭ acum era timpulŭ sĕ se bucure de viéță, sĕ lucreze și sĕ propășéscă. Lumina sóreluĭ îĭ putea da multŭ ajutorŭ; elŭ o scia și i-ar fi întorsŭ bucurosŭ aceleașĭ ramurele, décă ar fi pututŭ.

In ajunŭ ploase aprópe tótă diua; unŭ cerŭ plinŭ de norĭ acoperise pădurea întrégă și elŭ avusese alt-ceva de făcutŭ. Rădăcinele luĭ absorbiseră cu poftă umedéla pĕmêntuluĭ și cu dênsa o mulțime de hrană întăritóre, adecă sărurĭ, cărora ómeniĭ le dicŭ salitră, varŭ și altele. Tóte acestea se suiseră, împreună cu apa, în trunchiulŭ luĭ și se rĕspândiseră în tóte crecile, până în vêrfurile cele maĭ depărtate, în mugurĭ și frunde, aducêndŭ peste totŭ împrospĕtare și așteptândŭ radele sóreluĭ, ca sĕ le deștepte spre nouă activitate.

Décă bradulŭ ar fi pututŭ vedé, i-s'ar fi părutŭ, că beutura ce luase nu era de câtŭ apă curată, pentru-că păturile poróse ale pĕmêntuluĭ oprise tótă turburéla. Totușĭ simția, că acéstă beutură îĭ da o altă viéță; că nu numaĭ îĭ potolise setea, dér îĭ și săturase și-ĭ dedese puterĭ noué, carĭ îlŭ împingeau spre lumină, ca și cum împĕrăția acesteia i-ar fi fostŭ patria.

Rădăcinile braduluĭ sciau fórte bine totŭ ce-ĭ plăcea luĭ din sucurile pĕmêntuluĭ și elŭ avea tótă încrederea într'însele, căcĭ ele îlŭ țineau înfiptŭ în pĕmêntŭ și-lŭ cumpăniau astfelŭ, în câtŭ sta dreptŭ ca unŭ catargŭ de corabiă: ele absorbiau numaĭ sucurile ce-ĭ priiau.

Altă-dată, rădăcinile erau acoperite cu nisce perișorĭ finĭ, carĭ rĕsăriseră chiar din ele și pe carĭ, în urmă, așiseră alte miĭ de firișóre, tóte bine înțepenite în pĕmêntŭ și în pétră. Acești perișorĭ și aceste firișóre hrăniseră rădăcinele multŭ timpŭ; acum însĕ perișoriĭ și firișórele dispăruseră și, în loculŭ lorŭ, rădĕcinele căpĕtaseră alte ajutóre curióse, cu carĭ împărtășiau bucuriele și suferințele; fiice ale întunereculuĭ, aceste ajutóre erau nisce ciupercĭ sĕu burețĭ, ce înveliau rădĕcinele ca nisce mănușĭ; ele se legaseră cu rădĕcinele pe viéță și pe mórte, înlocuindŭ cu belșugŭ serviciele firișórelorŭ.

Astfelŭ rădăcinile nutriau bradulŭ din puterea lorŭ proprie și din alta strĕină, îngroșându-se, și ele din ce în ce maĭ mult și resfirându-se în tóte părțile. La rêndulŭ lorŭ, ciupercile îșĭ datorau hrana chiar rădĕcinelorŭ: prin ramurele braduluĭ curgea suculŭ dătătorŭ de viéță, care nu se putea produce decâtŭ susŭ la lumină, și care da nascere părțiĭ lemnóse și cójeĭ, colóreĭ celeĭ verdĭ a frundelorŭ, rĕșineĭ și scrobeleĭ din elŭ.

In totŭ loculŭ, materia viă se înmulția și nu lăsa sĕ péră nicĭ trunchiulŭ, nicĭ rădĕcina. Dér orĭ câtă hrană îĭ-ar fi oferitŭ pĕmêntulŭ, ea n'ar fi fostŭ îndestulătóre; lumina și aerulŭ, însĕ, desĕvêrșiau lucrarea începută josŭ în întunereculŭ umedŭ alŭ pĕmêntuluĭ.

Pentru-ca bradulŭ sĕ pótă lua din

şi Pepelea, teatru într'unŭ actŭ; 4) Herscu Boccegiu, declam.; 5) O cântare solo, — tóte esecutate de tinerimea adultă. La fine dansŭ.

*

**Reuniunea pompierilorŭ voluntari din Blaşiu** învită la balulŭ, ce-lŭ va arangia Sâmbătă în 26 Ianuarie n. în Hotelulŭ „Universŭ“. Intrarea: de familiă 2 fl., de persónă 1 fl. Inceputulŭ la 8 óre séra. Ofertele marinimóse se primescŭ cu mulţămită.

*

**Balŭ pentru sĕracĭ.** Sâmbătă în 26 l. c. va arangia oraşulŭ Braşovŭ unŭ balŭ în sala redutei urbane, în favorulŭ fondului orăşenescŭ pentru sĕracĭ. Luândŭ în considerare, că balulŭ se face pentru unŭ scopŭ filantropicŭ, e de doritŭ, ca onor. publicŭ sĕ ia parte în numĕrŭ câtŭ de mare la elŭ. Dupa pregătirile făcute pănă acuma din partea comitetului, balulŭ acesta promite a fi unulŭ dintre cele mai frumóse din carnevalŭ. Bilete de întrare à 1 fl. 50 cr. se potŭ căpĕta în librăria d-lui Henric Zeidner şi bilete à 2 fl. pentru locurĭ de galeriă la căpitănatulŭ oraşului, precum şi séra la cassă.

*

**Corpulŭ învĕţătorescŭ din Zêrnescĭ** învită la petrecerea socială împreunată cu dansŭ, ce se va da *Sâmbătă în 7 (19) Ianuarie 1895* (Sf. Ionŭ) în sala edificiului şcolarŭ de-acolo. Inceputulŭ la 7½ óre séra precisŭ. Intrarea: la bună voinţă. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru fondulŭ bibliotecei şcolare gr. or. din Zêrnescĭ.

## Literatură.

In tipografia „A. Mureşianu“ din Braşovŭ a apărutŭ: **Istoria patriei şi elemente din Istoria universală** pentru scólele poporale române, de *Ionŭ Dariu.* Cu portretele mai multorŭ regenţĭ şi bărbaţĭ aleşĭ. *Ediţiunea III*, revĕdută, îndreptată şi îmulţită cu 14 ilustraţiunĭ nouĕ. Editura autorului. Preţulŭ unui esemplarŭ legatŭ 30 cr., broşatŭ 25 cr.

De acelaşĭ autorŭ a apărutŭ: **Banca de şcólă,** studiu asupra întocmirei ei. Preţulŭ 15 cr.

## EDUCAŢIUNE.

### Ce trebue sĕ înveţe unŭ educatorŭ.

I.

E o ḑicĕtóre de predilecţiune a noilorŭ educatorĭ, cumcă educaţiunea copilului trebue sĕ încépă cu a sa nascere şi eu consimtŭ din parte-mĭ din tótă inima *la acesta.*

Dér eu acum am sĕ esaminezŭ numai, ce are sĕ facă o persónă educătóre pentru educaţiunea copilului, pe care îlŭ primesce din sînulŭ familiei spre a-lŭ cultiva mai departe. Anulŭ, când are sĕ se facă acésta, nu e în generalŭ hotărîtu. Unii educatorí îşĭ primescŭ elevii în anulŭ alŭ 5-lea séu alŭ 6-lea alŭ etăţii, cei mai mulţĭ însĕ îĭ primescŭ mai târḑiu.

Eu presupunŭ aicĭ, că educatorulŭ îşi începe misiunea cu elevii la vêrsta de 5 anĭ. Se pune întrebarea însĕ, ce are sĕ facă cu ei dela acéstă dată înainte şi ce trebue sĕ înveţe elŭ în acéstă privinţă?

La copii se desvoltă mai întêiu puterile corpului şi între ele mai alesŭ acelea, a cărorŭ activitate e mai necesară pentru întreţinerea şi nutrirea lui. Prin urmare, educatorulŭ trebue sĕ pricépă de-asemenea cum sĕ întreţină energia lorŭ séu sănĕtatea corpului.

Nicĭ o educaţiune nu reuşesce la copii nesănĕtoşĭ. Continua lorŭ indispoziţiune îi face capriţioşĭ, desgustaţĭ de orĭ şi ce, le slăbesce tendinţa de activitate şi-i face incapabilĭ de a-şĭ pute procura prin atenţiune noţiunĭ asupra lucrurilorŭ ce-i inconjóră. Orĭ-ce vêntŭ mai aspru orĭ-ce plóiă neaşteptată îi sperie şi îi împiedecă de a aduna cunosciinţe în mijloculŭ naturii.

Educaţiunea copiilorŭ nesănĕtoşĭ e prin urmare o afacere fórte obositóre şi cu totulŭ nerecunoscĕtóre şi cine vré sĕ educe, trebue sĕ ştie cum sĕ îngrijéscă de sănĕtatea elevilorŭ.

La acésta se póte obiecta, cumcă suntŭ medicĭ pentru aşa ceva.

Bine înţelesŭ, că suntŭ. Suntŭ însĕ ei totd'auna la îndemână acolo, unde se află educatorulŭ cu ai sĕi elevĭ? Se găsescŭ ei la moşiile proprietarilorŭ? Se găsescŭ ei la ţéră, unde orăşenii mai cu dare de mână îşĭ trimitŭ copii spre a fi educaţĭ? Se găsescŭ ei pe timpulŭ călĕtoriilorŭ? Şi chiar décă se găsescŭ, póte cineva sĕ le încredinţeze elevii totd'auna fără nicĭ o grije? Unŭ medicŭ, care e chematŭ la unŭ copilŭ bolnavŭ, a cărui natură n'o cunósce şi alŭ cărui ţelŭ de vieţă nu l'a observatŭ şi care probabilŭ îşĭ are capulŭ plinŭ cu o anumită bólă, pe care o caută pretutindenĭ şi pe care de asemenea o află pretutindenĭ, póte multŭ mai uşorŭ sĕ se înşele în diagnosa bólei, a causei ei şi a alegerei mijlócelorŭ de vindecare, decâtŭ unŭ educatorŭ atentŭ, care are în continuu înaintea sa pe elevŭ şi care-i cunósce natura şi alŭ sĕu ţelŭ de vieţă.

Şi suntŭ óre toţĭ medicii conscienţioşĭ? Nu se găsescŭ între ei unii, care îşĭ trateză bolnavii întocmai după cum procedéză unŭ ceasornicarŭ doritorŭ de câştigŭ cu ceasornicele, ce i-se dau spre reparare, pe care nu le repară nicĭ odată complectŭ, ca astfelŭ sĕ mai rĕmână tot-d'auna ceva de îndreptatŭ spre a pute câştiga în continuu?

Aşa-dér, educatorulŭ trebue sĕ pricépă cum sĕ-şĭ ţină elevii sănĕtoşĭ, cum sĕ se feréscă ca sĕ nu-i bolnăvéscă şi cum sĕ le ajute décă se ivesce icĭ şi colea în maşină câte-o neorênduială şi numai în casurĭ estra ordinare, când nu se pricepe, atuncĭ numai sĕ cheme în ajutorŭ pe medicŭ.

Nu e aci loculŭ de a arăta totŭ ce trebue sĕ facă cineva pentru conservarea sănĕtăţii şcolarilorŭ sĕi. Numai atâtŭ observŭ, că trebue sĕ-i deprindă cu o vieţă mai aspră şi sĕ-i lase de a se mişca ḑilnicŭ în aerŭ liberŭ, fără sĕ se témă de timpŭ; sĕ le dea sĕ mănânce lucrurĭ simple şi sĕ-i pună sĕ facă băi recĭ şi exerciţiurĭ de înotatŭ.

## ECONOMIA.

### Metodŭ practicŭ pentru conservarea vaselorŭ şi a vinului.

Principalulŭ în conservarea vinului constă în starea bună a vasului. Unŭ vasŭ defectuosŭ strică vinulŭ. Vasele bune dregŭ vinurĭ rele.

Vasele ce stau góle unŭ timpŭ mai îndelungatŭ prindŭ gustŭ de acrélă séu mucigaiu; aceste vase înrîuréză în modŭ perniciosŭ chiar asupra vinurilorŭ de calitate cu totulŭ superióră. Pentru a înlătura acéstă influenţă, ce au vasele asupra vinului, este absolutŭ necesarŭ a-le opări mai întâiŭ cu apă caldă şi apoi celŭ puţinŭ a le clăti de douĕ-orĭ cu apă rece. După acéstă operaţiune se scurge şi se usucă bine vasulŭ şi apoi se aprinde o bucată de flóre de pucióză şi se atêrnă cu o sîrmă în interiorulŭ butoiului, ér în urmă se va astupa butoiulŭ pe câtŭ se va pute de bine. In casŭ, că pucióza nu va arde, atuncĭ cu siguranţă putemŭ spune, *că vasulŭ este atacatŭ de acrelă seu muceḑélă*, care, după cum este deja constatatŭ, suntŭ perniciose vinului. Spre a nimici acéstă atacare a vasului vomŭ pune o cantitate de 5 kilograme, varŭ nestinsŭ, peste care se va mai turna o cantitate de 20 litrurĭ apă caldă séu numai o cantitate de 3 kilogr. de sodă, peste care se va turna totŭ aceeaşĭ cantitate de apă caldă, ér în urmă se va mai turna în orĭ ce casŭ, încă de douĕ-orĭ apă, rece în aceeaşĭ cantitate. După acéstă operaţiune se întrebuinţéză din nou pucióza, care de astă-dată va arde, şi vasulŭ ast-felŭ tratatŭ este de sigurŭ fără defectŭ şi în elŭ potŭ fi conservate chiar cele mai bune soiurĭ de vinurĭ.

Mustulŭ, după stórcerea lui din strugurĭ, se va conserva în vase ce mai întâiu au fostŭ tratate în modulŭ mai susŭ descrisŭ, mustulŭ va fi lăsatŭ celŭ puţinŭ 2 lunĭ în acelaşĭ vasŭ. După 2 lunĭ fiindŭ vinulŭ deja fiertŭ şi aşeḑatŭ, şi câte-odată chiar şi puţinŭ îngheţatŭ, se va trage în alte vase, care vase vorŭ fi fostŭ asemenea tratate după metodulŭ de susŭ descrisŭ. Butoiulŭ nu se va mişca din locŭ, astfelŭ că numai substanţa limpede sĕ fiă trecută din unulŭ în altulŭ, ér drojdiile se vorŭ conserva separatŭ. Atuncĭ putemŭ spune cu siguranţă, că vinulŭ va rĕmâne limpede şi că în viitorŭ nu mai avemŭ necesitate de limpeḑélă. Vinulŭ, ce nu se va trece încă în timpulŭ tómnei din unŭ butoiu în altulŭ, se va lăsa în butoiulŭ sĕu până în primăvéră, adecă până la timpulŭ când mugurii viţei începŭ a da; atuncĭ fiindŭ timpulŭ când drojdiile începŭ a-lŭ ataca şi vinulŭ nefiindŭ bine tratatŭ va rĕmânea pentru tot-d'auna turbure; în asemenea casŭ limpeḑéla se face în modulŭ următorŭ: se pune într'unŭ borcanŭ de sticlă o cantitate de o jumĕtate de litru de vinŭ amestecatŭ cu unŭ albuşŭ de ou; acéstă amestecătură se va bate bine şi apoi se va lăsa 12 óre în completă linişte.

Atuncĭ, când acéstă composiţiă va fi îndeplinitŭ efectulŭ ei, apoi substanţele netrebuincióse rĕmânŭ în fundulŭ borcanului, ér vinulŭ va pluti limpede pe deasupra, în asemenea casŭ este sigurŭ, că aceeaşĭ calitate de vinŭ întrebuinţată pentru proba cu borcanulŭ se va limpeḑi cu totulŭ atuncĭ, când pentru o cantitate de 500 litrurĭ vomŭ întrebuinţa 20 până la 30 albuşurĭ de ouĕ. Aceeaşĭ operaţiune se face şi aceeaşĭ cantitate se întrebuinţéză atâtŭ pentru vinulŭ roşu, câtŭ şi pentru celŭ albŭ.

Albuşurile se vorŭ pune într'unŭ vasŭ micŭ de aramă şi se vorŭ bate cu sîrma, până ce din ele se va fi făcutŭ numai spumă, apoi li-se va adăoga o mică cantitate de vinŭ şi se punŭ în interiorulŭ butoiului, unde bine amestecate, vorŭ fi lăsate 20 de ḑile; în urma acestei operaţiunĭ

---

aerŭ totŭ ce-i lipsia, avea nisce ajutóre microscopice; tovarăşĭ curioşĭ, verḑĭ la privire şi în formă de globule. Ele însĕ, deşi păreau înţepenite într'unŭ locŭ, lucrau necurmatŭ şi numai nóptea se odihniau: cea d'intâiu radă de lumină le treziau la lucru, ér cea din urmă le făcea sĕ se lase de muncă. Mai harnice însĕ erau, când sórele strălucia în tótă puterea, lumina nu le putea orbi, năduful ŭ nu le obosia; erau adevĕrate copile ale sórelui, **celule***). Mergeţi numai afară la pădure şi le veţĭ găsi: cete nenumĕrate umplu vêrfurile copacilorŭ şi érba şi muschii şi buruienele; dér suntŭ prea de totŭ micĭ; numai cine îşĭ arméză ochiulŭ cu sticle măritóre, carĭ ne dau putinţa de-a pĕtrunde cu vederea în cele mai tainice amĕnunte, le póte cunósce şi se póte minuna de lucrarea lorŭ; atuncĭ numai ne putemŭ convinge, că ele înfrumseţéză copaciulŭ în haina-i verde. Activitatea lorŭ are locŭ în cója crăcilorŭ şi a ramurelorŭ, dér mai alesŭ în frunde; în partea lemnósă şi în rădĕcinĭ nu se potŭ găsi: ele nizuescŭ după lumină, ér înlăuntrulŭ lemnului şi în rădĕcină domnesce întunereculŭ.

Aceste fiinţe stau înşirate, rêndurĭ rêndurĭ, globurelŭ lângă globurelŭ, totŭdeuna gata la lucru ca hrănitóre ale copaciului, întocmai ca şi rădĕcinele. Lucrarea lorŭ stă în a absorbi aerulŭ pădurei şi a lua din elŭ aşa numitulŭ acidŭ carbonicŭ, unŭ gazŭ care se află şi în limonate, sifóne şi ape minerale, şi care produce rĕcorélă; ele, însĕ, sciu sĕ pregătéscă din elŭ o hrană neapĕratŭ de lipsă: căsuţele în carı se ţinŭ ele suntŭ totŭ atâtea micĭ bucătării şi într'însele ele gospodărescŭ ca nisce bucătarĭ pricepuţĭ. Pentru acésta, n'au nevoiă decâtŭ de aerŭ şi de sucurile pămêntului, pe carĭ rădĕcinile le sorbŭ şi le trimitŭ, prin lemnulŭ trunchiului, în ramurile cele mai înalte şi mai depărtate. Din ele celulele pregătescŭ trei hrane mai însemnate: amidonulŭ séu scrobéla, albumina séu albuşulŭ şi grăsimile; orĭ unde copaciulŭ are lipsă de ceva, ele îngrijescŭ sĕ-i dea ce-i lipsesce, trimiţĕndu-i mereu prin cójă şi trunchiu, în timpulŭ ḑilei, provisia de hrană, ce se reînoesce necurmatŭ şi nu se sfîrşesce nicĭ-odată.

* * *

Astfelŭ lucrase aceste celule verḑĭ şi în bradulŭ despre care povestimŭ; astăḑĭ însĕ, bradulŭ îşĭ sĕrbătoria data nascerei. Cu ḑece anĭ în urmă încolţise, eşise din pămêntŭ şi salutase pentru întâia-óră lumina, când şi celulele începuseră lucrarea. Până atuncı, ele n'avuseseră sĕ se îngrijéscă de hrana lui, pentru-că bradulŭ avea cu prisosŭ totŭ ce-i trebuia, într'o traistă plină, dată lui de natura-mamă, care îlŭ îngrijise aşa bine, când îşĭ luase rĕmasŭ bunŭ dela ramurile părintescĭ, spre a cădé la pămêntŭ, ca o sĕmênţă aripată şi a-şĭ fixa locuinţa într'altŭ locŭ.

Anŭ de anŭ, bradulŭ căpĕtase crăcĭ nouĕ şi ramurĭ, aşedate ca o stea împrejurulŭ trunchiului; în primăvéra aceea, ajunsese sĕ aibă ḑece asemenea cercurĭ înstelate şi avea acum o înfăţişare cu totulŭ impunĕtóre. Totuşĭ, până acum ramurile lui aveau numai frunde: ace, cum le numescŭ ómenii, pentru-că sciu sĕ împungă şi sĕ se apere.

Anulŭ acesta însĕ ceva deosebitŭ se întêmplase şi bradulŭ, din acéstă causă, fusese primitŭ în rêndulŭ celorŭ vêrstnicĭ, ajunsese adultŭ: rĕsărise, adică, nisce mugurı caracteristicĭ pe ramurele lui, altfelŭ de cum erau cei rĕsăriţĭ în fiă-care anŭ până atuncĭ şi din carĭ eşiau ace nóuĕ şi cresceau ramurĭ. Aceştĭ mugurĭ deosebiţĭ erau mai marĭ decâtŭ cei obicĭnuiţĭ şi de douĕ felurĭ: unii sĕmĕnau cu nisce mâţişóre lungăreţe, de colóre brună-roşiă, ca cele de pe alunŭ, salcii şi altele, fiindŭ aşeḑaţĭ totdéuna la vêrfulŭ ramurelorŭ; altele, învĕlite într'unŭ prafŭ sur-albŭ şi solzóse la înfăţişare, şedeau mai îndĕrĕtŭ pe crăcĭ.

Astăḑĭ, în dorile ḑilei, mugurii acestia crăpaseră şi apărură lucrurĭ minunate. Nisce fiinţe deosebite, pĕrechĭ pĕrechĭ, dăceau stub foiţe, lipite bine: unele semĕnau a săculeţe lungăreţe şi multe dintr'însele se sparseră într'o parte şi lăsară sĕ se vadă o materiă galbenă şi făinósă; altele, ca nisce ţevişóre scurte, întórse înlăuntru şi umflate spre cel-l'altŭ capĕtŭ, aveau o mică deschiḑĕtură la vêrfelŭ celŭ rotunditŭ şi într'acéstă deschiḑĕtură se zărea vêrfulŭ unei fiinţe şi mai micĭ, întocmai ca o ghindă în tigăiţa ei séu ca unŭ ou într'un păhăruţ.

Bradulŭ scia prea bine ce însemnau tóte acestea. Unŭ fluturŭ pestriţŭ se legĕna tocmai atuncĭ, singuraticŭ şi veselŭ, prin pădure. Ţînta lui era poiena cu florile, unde scia că are sĕ găséscă miere în-

*) Celulele plantelorŭ, formate din materia numită protoplasmă, conţinŭ clorofilulu, care dă plantelorŭ colórea verde.

vinulŭ de sigurŭ va fi bine limpeḑitŭ şi apoi se trage în altŭ vasŭ.

Unŭ vinŭ astfelŭ tratatŭ este gata spre a puté fi pusŭ în butelii. Vasele trebuescŭ sĕ fiă întot-d'auna pline şi adăogate din 3 în 3 ḑile; ele trebuescŭ sĕ fiă astupate cu dopurĭ bune, căcĭ în cele rĕu astupate — prin întroducerea aerului — se resuflă vinulŭ şi, făcêndŭ flóre pe deasupra, începe a se preface în oţĕtŭ. Butoiulŭ din care se va lua o cantitate mai mare, cantitatea ce va rĕmâné se trage în altŭ butoiu mai micŭ, căcĭ rĕmânêndŭ în butoiulŭ celŭ mare, prin influenţa aerului se va oţeti.

O pivniţă bună trebue sĕ aibă o adêncime de celŭ puţinŭ 10 metri; în asemenea condiţiunĭ pivniţă va fi întotdeauna véra rĕcorósă şi iérna căldurósă, avêndŭ orĭ-când temperatura necesară a vinului.

Pivniţele umede, în carĭ butóiele se mucigăescŭ, nu suntŭ bune pentru conservarea vinului; în asemenea casŭ trebue spre a remedia rĕulŭ sĕ punemŭ nisipŭ până la 10 centimetri, pentru ca astfelŭ sĕ împedecămŭ pĕtrunderea umeḑelei.

Vinurile se potŭ pritoci numai atuncĭ, când cerulŭ este seninŭ, ér nicĭ-odată pe timpŭ norosŭ.

(„*Aperăt. Sănăt.*“)

## P O V E Ţ E.

**Prinderea iepurilorŭ.** Iérna se potŭ prinde iepurii cu înlesnire mare, décă pe zăpadă se punŭ icĭ colo mănunchiurĭ de *pĕtrînjelŭ*, fiind-că mirosulŭ pĕtrînjelului atrage iepurii. Ogarulŭ séu puşca face după ceea bună trébă.

*

**Crastaveţii acri**, décă suntŭ prea moi, se potŭ uşorŭ întări, décă zéma, în care suntŭ puşĭ, se ferbe şi se tórnă în stare ferbinte peste ei, străcurându-se printr'o sită, la ferbere însĕ trebue băgatŭ de sémă, ca spuma sĕ se culégă şi sĕ se arunce.

*

**Merele şi perele îngheţate** se potŭ desgheţa şi aduce în starea naturală, décă se aşéḑă într'unŭ vasŭ şi se tórnă apă rece peste ele până când se acoperŭ sub apă. In starea acésta se lasă la frigŭ până când apa începe sĕ îngheţe puţinŭ. Când de-asupra apoi se prinde cója de gheţă, merele, orĭ perele se scotŭ, se stergŭ bine şi se uscă stândŭ la unu locŭ căldurosŭ.

**Cartofii** îi putemŭ ţiné la frigŭ pe gerulŭ celŭ mai mare, décă se vorŭ aşeḑa în sacĭ, carĭ mai 'nainte au fostŭ muiaţĭ bine în apă. De-asupra sacilorŭ se forméză o géţă, prin care gerulŭ nu póte străbate şi cartofii rĕmânŭ în stare sănĕtósă. Mijloculŭ acesta se recomandă pentru cei ce vorŭ sĕ trimită cartofiii cu carulŭ în timpŭ de érnă la têrgŭ séu altŭ-undeva.

## MULTE ŞI DE TOATE

### La curtea cu juraţĭ.

Advocatulŭ. — Ce mai potŭ face pentru d-ta?

Condamnatulŭ — Cei şése anĭ de muncă silnică, décă sunteţĭ aşa de amabilŭ.

*

### Inspecţiă la Casarmă.

— Cum sunteţĭ mulţumiţĭ cu mâncarea?

— Trăiţĭ, d-le generalŭ, bine.

— Cu porţiile de carne cum merge? Nu primescŭ unii bucăţĭ mai marĭ şi alţii mai micĭ?

— Nu, d-le generalŭ, toţĭ primescŭ micĭ.

*

### A găsitŭ unŭ ceasornicŭ

— Pentru ce te-au întemniţatŭ ér, mĕi Ivane.

— Pentru că am găsitŭ ceasulŭ stăpânului meu.

— A! dér acésta nu este o crimă.

— Da, dér ştii d-ta, am găsitŭ ceasorniculŭ mai înainte de a-'lŭ perde stăpânulŭ meu.

„*Timp*“.



### Cursulŭ losurilorŭ private

din 14 Ian. 1895.

| | cump. | vinde. |
|---|---|---|
| Basilica | 8.80 | 9.20 |
| Creditŭ | 198.50 | 198 — |
| Clary 40 fl. m. c. | 58.25 | 59.— |
| Navig. pe Dunĕre | —.— | 150.— |
| Insbruck | 25.60 | 26.60 |
| Krakau | 25.50 | 26.10 |
| Laibach | 26.25 | 27·25 |
| Buda | 61.75 | 62 50 |
| Palffy | 58.— | 59.— |
| Crucea roşie austr. | 18 20 | 18.50 |
| dto ung. | 12.— | 12.40 |
| dto ital. | 12.— | 12.50 |
| Rudolf | 23 50 | —.— |
| Salm | —.— | —.— |
| Salzburg | 27.50 | 28.50 |
| St. Genois | 73.50 | 74.50 |
| Stanislau | 46.— | 48.— |
| Trieitine 4½% 100 m. c. | 149.— | 151.— |
| dto 4% 50 | 69.— | —.— |
| Waldstein | —.— | 52.50 |
| Sêrbescĭ 3% | 43 — | 44.— |
| dto de 10 francĭ | —.— | —.— |
| Banca h. ung. 4% | —.— | —.— |

**Domnii abonenţi, carĭ încă nu şĭ-au reînoitŭ abonamentulŭ, suntŭ rugaţĭ a grăbì cu reînoirea, ca espedarea ḑiarului sĕ nu sufere intrerupere.**

**Cu numĕrulŭ de faţă se sistéză espedarea fóiei celorŭ ce nu şi-au re'noitŭ abonamentulŭ.**

Administraţiunea
**„Gazetei Transilvaniei“.**

### Călendarulŭ sĕptĕmânei.

IANUARIE are 31 ḑile. BRUMAR.

| Ḑilele | Călend. Iul. v. | Călend. Gregor. |
|---|---|---|
| Dum. | 8 1 E. Geor. şi Dom. | 20 Fabr. şi Seb. |
| Lunĭ | 9 Sf. mart. Poliet | 21 M. Agnesia |
| Marţĭ | 10 Păr. Grigorie Ep. | 22 M. Vicenţiu |
| Mer. | 11 Cuv. Păr. Theod. | 23 Logod. Mariei |
| Joi. | 12 Sf. martira Taţia. | 24 Timotheus |
| Vin. | 13 Sf. mart. Ermiliu | 25 Int. lui Pavel |
| Sâm. | 14 C. P. ucişĭ în Sin. | 26 Policrap |

### Bursa de Bucurescĭ

din 14 Ianuarie n. 1895.

| Valorĭ | Do-bânda. | Scad. cup. | Cu banĭ gata |
|---|---|---|---|
| Rentă română perpetuă 1875 | 5% | Apr.-Oct. | 100.— |
| Renta amortisabila | 5% | „ „ | 98.⅜ |
| „ „ (Impr. 1892 | 5% | Ian.-Iul. | 97.¼ |
| „ „ din 1893 | 5% | „ „ | 97.¼ |
| „ „ 1894 int. 6 mil. | 5% | Apr.-Oct. | —.— |
| „ „ (Imp. de 32.½ mil. | 4% | Ian.-Iulie | 82. |
| „ „ (Imp. de 50 mil | 4% | „ „ | 85 — |
| „ „ (Im. de 274 m 1890 | 4% | „ „ | 85.½ |
| „ „ (Im. de 45 m. 1891 | 4% | „ „ | 85.— |
| „ C. F. R. (Conv. Schuldverschreibung | 5% | „ „ | —.— |
| Oblig. de Statŭ (Conv. rurale). | 6% | Mai-Nov. | 101.¼ |
| Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300 | 10 | „ „ | 280.— |
| Oblig. comunei Bucurescĭ 1883 | 5% | Ian.-Iul. | 82.— |
| „ „ din 1884 | 5% | Mai-Nov. | —.— |
| „ „ din 1888 | 5% | Iun.-Dec. | —.— |
| „ „ din 1890 | 5% | Mai-Nov. | 88 ½ |
| Scrisurĭ fonciare rurale | 5% | Ian.-Iulie | 88 ⅞ |
| „ „ urbane Bucurescĭ | 6% | „ „ | 99.½ |
| „ „ „ „ | 5% | „ „ | 83 ⅞ |
| „ „ „ Iaşĭ | [illegible]% | „ „ | 75.¾ |
| Oblig. Soc. de basalt artificialŭ | 6% | „ „ | 93.— |
| | V. N. | | |
| Banca Rom. ult. div. fr. 12.81 | 500 | 150 v | —.— |
| Banca Naţion. ult. div. 86.— | 500 | într. v. | 1572. |
| Banca agricolă | 500 | 150 v. | 145.— |
| Dacia-România ult. div. 35 lei | 200 | într. v. | 380.— |
| Naţionala de asig. ult. div. 43 lei | 200 | „ „ | 406 — |
| Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30 | 250 | „ „ | —.— |
| Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l. | 250 | „ „ | 120.— |
| Soc. Rom. de Hârtie ult. — | 100 | „ „ | —.— |
| „Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei | 100 | „ „ | 110.— |
| Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0 | 200 | „ „ | —.— |
| „ „ „ „ 2 em. u. d. 0 | 1000 | „ „ | —.— |
| Soc. de fur. militare u. d. 60 lei | 300 | „ „ | —.— |
| „Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 „ | 1000 | „ „ | —.— |
| Societ. p. const. de Tramways | 200 | „ „ | —.— |
| 20 francĭ aurŭ | | | 20.12 |

### S C O M P T U R Ĭ:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Banca nat. a Rom. | 6% | Paris | 2½% |
| Avansurĭ pe efecte | 7% | Petersburg | 4½% |
| Casa de Depunerĭ | 7½ | Berlin | 3% |
| Londra | 2% | Belgia | 3% |
| Viena | 4% | Elveţia | 3% |

### Têrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 11 Ianuarie n. 1895.

Starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 117,574 capete, la 12 şi 13 Ianuarie au întrat 4634 capete şi au eşitŭ 2780 rĕmânêndŭ la 14 Ianuarie unŭ numĕrŭ de 119.428 capete.

Se notéză marfa: ungurésca veche. grea dela 42.½ cr. până la 43.½ cr. marfă ungurésca tineră grea dela 44.— cr. până la 44.½ cr., de mijlocŭ dela 43.½ cr. până la 44 — cr. uşóră dela 43.½ cr. până la 44.½ cr.

**Marfă ţĕrănéscă** grea dela 42.— până la 43.— cr. de mijlocŭ dela 42.— cr. până la 43.— cr. uşóră dela 43.— cr. până la 43 ½ cr.

**Marfă sêrbéscă,** grea dela 42.½ cr. până la 43 — cr. Transito, mijlociă grea dela 42.½ cr. până la 43.— cr. transito uşóră dela 40.— cr. până la 42.— cr.

Porcii îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela —.— cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. pană la — cr. Cântăriţĭ la gară cu —.— cr. la până — cr..

### Cursul la bursa din Viena.

Din 16 Ianuaire 1895.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aurŭ 4% | 124.20 |
| Renta de coróne ung. 4% | 98.90 |
| Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% | 127.25 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | 103.25 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis. | 125.25 |
| Bonurĭ rurale ungare | 98.25 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 98.— |
| Imprum. ung. cu premii | 158.25 |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin. | 143.— |
| Renta de hârtie austr. | 100.60 |
| Renta de argint austr. | 100.70 |
| Renta de aur austr. | 125.60 |
| Losurĭ din 1860 | 157.85 |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 1057.— |
| Acţii de-le Băncei austr. de credit. | 415.10 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit. | 507.— |
| Napoleondorĭ | 9.86½ |
| Mărcĭ imp. ger. | 60.77½ |
| London (lire sterlinge) | 124.20 |
| Rente de coróne austr. | 100.95 |

### Cursulŭ pieţei Braşovŭ.

Din 17 Ianuarie 1895.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Banonote rom. | Cump. | 9.74 | Vênd. | 9.78 |
| Argint român. | Cump. | 9.70 | Vênd. | 9.74 |
| Napoleon-d'orĭ | Cump. | 9.83 | Vênd. | —.— |
| Galbenĭ | Cump. | 5.85 | Vênd. | —.— |
| Ruble rusescĭ | Cump. | 132.— | Vênd. | —.— |
| Mărcĭ germane | Cump. | 60.30 | Vênd. | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 100.75 | Vênd. | 101.75 |
| Lire turcescĭ | Cump. | 11.15 | Vênd. | —.— |

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

destulŭ, şi că-lŭ aşteptă masa de-a gata. In jocurĭ vesele, elŭ şi tovarăşii lui. sburau din potirŭ în potirŭ, sugêndŭ fără grije sucurile cele dulcĭ; în sborulŭ lorŭ, treceau a lene şi pe lângă bradŭ, dér fără sĕ-lŭ bage în sémă, căcĭ elŭ neavêndŭ miere, nu le putea oferi nimicŭ. Din aceeaşĭ causă, nicĭ albinele nu se uitau la elŭ, ci sbêrnáiau pe josŭ, unde le atrăgeau florile mirositóre dimprejurŭ. Dér şi bradului puţinŭ îi păsa de fluturĭ şi de albine: puteau sĕ sbóre şi sĕ sbêrnăe câtŭ li-a plăcé; elŭ aştepta pe alt-cineva, unŭ prietinŭ cu multŭ mai puternicŭ.

Tocmai atuncĭ, étă că intrară în pădure doi ómenĭ, amêndoi armaţĭ cu câte o cutiă verde şi umblândŭ după ceva: unulŭ mai bĕtrânŭ şi altulŭ tinĕr de totŭ.

Şi totŭ atuncĭ, unŭ vênt uşorŭ începù sĕ sufle şi o dulce înviorare de aerŭ se simţì în pădure: era zefirulŭ celŭ plăcutŭ alŭ primăverei. Apoi, deodată, aerulŭ luà o altă înfăţişare; o céţă subţire, ca unŭ prafŭ finŭ, cădêndŭ din vêrfulŭ bradilorŭ, se aşedà încetŭ peste buruienele de josŭ; jurŭ împrejurŭ, totulŭ se acoperì de acestŭ prafŭ, care atingêndŭ ramurile şi crecile, le învĕlia încetulŭ cu încetulŭ şi din ele se lăsa totŭ mai josŭ, până la pământŭ, ca o făină fină. Cei doi ómenĭ fură şi ei acoperiţĭ o clipă; ér o mică baltă, rĕmasă din plóia din ajunŭ şi în dreptulŭ căreia ei ajunseră, prinse şi ea pe de-asupra unŭ felŭ de peliţă subţire şi auriă.

Atuncĭ, celŭ tînĕrŭ strigă cu glasŭ tare:

— Ploă bradii.

— Da, rĕspunse celŭ mai bĕtrânŭ; bradii au înfloritŭ.

Ĕr bradulŭ celŭ tînĕrŭ scia şi elŭ că înfloria. De pe crăcile lui se ridicase unŭ nouraşŭ de prafŭ, dusŭ de suflarea vêntului, prietinulŭ pe care îlŭ aşteptase cu atâta dorŭ. Când vêntulŭ atingea măţişórele cele brune, pe carĭ se aşedase făina cea galbenă în mii de grăuncióre fórte micĭ, le lua şi le ducea mai departe pe ramurele altorŭ bradĭ. Aceste grăuncióre aurii, deşi fórte micĭ, aveau totuşĭ fiă-care câte două aripióre, întinse peste ele ca două umbrele şi cu ajutorulŭ cărora puţeau sbura cu uşurinţă prin aerŭ. De aceea, ele n'aveau nevoiă de fluturĭ, nicĭ de albine*).

Dér se mai întêmplă ceva. Pe când trimişii aripaţĭ ai bradului celui tînĕrŭ sburau la prietinii lui din vecinătate, alţii asemenea veniau la dênsulŭ, mii şi mii, aşedându-se pe ramurĭ. Şi din aceste mii, multe sute se lăsară pe locurile unde se aflau măţişórele solzóse; ér din aceste sute, câte-va pĕtrunseră între solḑii măţişórelorŭ şi se ficsară pe dênşii, lipindu-se la capĕpulŭ celŭ umedŭ alŭ solḑişorului. Ĕr bradulŭ scia, că ei trebue sĕ rĕmână aci şi că aci au sĕ încolţéscă. Atuncĭ mugurulŭ se va trezi, va căpĕta o nouă viéţă şi va cresce; foiţele cele solḑóse, ce-lŭ acoperiau, se vorŭ face mai tarĭ, mai marĭ şi mai puternice şi se va forma unŭ felŭ de péră lemnósă şi brună. Apoi, érăşĭ va veni unŭ vêntŭ, însĕ mai tare şi mai repede ca celŭ d'întâi, vêntulŭ celŭ de tómnă, care va scutura cu tăriă crăcile şi va face ca perele sĕ-şĭ desfacă solḑii; ér aceştĭ solḑĭ, unulŭ câte unulŭ, foiţă după foiţă, vorŭ cădé pe rêndŭ, ducêndŭ cu ei la pământŭ, ca semênţe ale bradului, puişorii cei vii. Zăpada iernei îi va ascunde şi-i va ocroti de înghiăţatŭ; primăvéra va sosi şi va topi zăpeḑile; puişorii se vorŭ deslipi de învĕlişulŭ sĕmênţei, vorŭ încolţi şi bradulŭ se va înconjura de o mulţime de brăduleţĭ, născuţĭ susŭ pe ramurile lui: la ei bradulŭ se va uita cu dragŭ şi mândriă, ca la copiii lui.

* * *

Şi astăḑĭ mai stă bradulŭ, colo susŭ în munţii falnicĭ ai Gorjului: acum însĕ, este unŭ uriaşŭ fudulŭ fudulŭ, care-şĭ întinde ramurele peste o mulţime de copii. Anŭ de anŭ a înfloritŭ; şi, în fiă-care tómnă, şi-a trimisŭ sĕmênţele josŭ în pământŭ şi astăḑĭ apĕră, cu umbra lui, mulţĭ copii şi copii de copii.

Şi acum, la sfîrşitulŭ anului, când cei d'întâi fulgĭ de zăpadă acoperŭ poienele, ómenii o pornescŭ érăşĭ la munte şi ochescŭ cu poftă nesaţiósă bradii cei mai frumoşĭ şi mai trufaşĭ. Infigŭ, fără milă, securea în ei şi bieţii bradĭ îşĭ iau rĕmasŭ bunŭ, pentru cea din urmă óră, dela pădure.

Şi-apoi, vine o ḑi, o séră, când acestorŭ bradĭ li-se dă cea mai mare cinste, când stau într'o splendóre ne mai vĕḑută, înfrumseţată cu felŭ de felŭ de podóbe: e Crăciunulŭ; e o ḑi de nuntă... simbolulŭ vieţei mereu întinerite.

**I. Moisilŭ.**

*) La fórte multe plante, fecundaţiunea séu producerea fructului şi a semênţei se mijlocesce de insecte, carĭ ducŭ polenulŭ de pe florile cu stamine pe cele cu pistilŭ.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria Nicolae Ciurcu și în tutungeria I. Gross.



Sz. 310—1894.

## Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Budapesti kir. keresk. és váltó törvényszéknek 2859, 5467—893, és 42804—893. sz. a. kelt végrehajtást rendelő és a zernesti kir. járásbiróságnak 58, 469 és 69—93 polg. sz. a. kiküldetést tartalmazó végzése folytán Kann és Heller bpesti cég javára Mețian Traian zernesti gr. kel. espores ellen 350 frt 82 kr., 430 frt. és 474 frt. 11 kr. tőke, ennek 1892 év május hó 15 napjától számitandó 6% kamatai és eddigi perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 701 frt — krra becsült ingóságok u. m. bivalyok, összes házi butor, konyha edény, 1 szekér stb. nyilvános árverés utján el fognak adatni.

Mely árverésnek az 1864—1894 sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszinén vagyis Zernesten alperes lakásán és a község házánál leendő eszközlésére **1895 évi Január hó 26-ik napjának d. e. 8 órája** határidőül kitüzetik, és ahhoz, a venni szándékozók, ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alól is el fognak adatni, a netaláni elsőbbségi igénylők pedig felhivatnak, miszerint jogaikat az emlitett t. cz. 111. 112. §-a alapján árverezés megkezdéséig érvényesitsék.

Az elárverezendö ingóságok vételára az 1891-ik évl LX. t. cz. 108. §-a szerint fizetendő.

Kelt Zernesten, 1895. évi január hó 16-án.

HUSZÁR VILMOS,
kir. birósági végrehajtó.

## Anunciurĭ
### (inserțiuni și reclame)

**Suntŭ a se adresa subscrise apministratiunĭ. In casulŭ publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmentŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face mai de multe-orĭ.**

Administrațiunea
„GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Sz. 9960—1894 tlkvi.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy az „Albina“ takarék és hitelintezet brassói fioktelepe végrehajtatónak Sfetescu szül. Czirka Reveika végrehajtást szenvedő elleni 279 frt 68 kr. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a hosszufalusi kir. járásbiróság) területén lévő Hosszufalu községben fekvő a hosszufalusi 1034 sz. tjkben végrehajtást szenvedö tulajdonát képező A † 1960 és 1961 hr. sz. ingatlanra az árverést 411 frtban, ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1895 évi Február hó 21-ik napján d. e. 9 órakor** a Hosszufalu község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók végrehajtató kivételevel tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 41 frt 10 krt. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. § ában jelzett, árfolyammal számitott és az 1881. évi November hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170 § sa értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1894. évi Deczember hó 22-én.

**A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.**

Sz. 9407—1894. tlkvi

## Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhirré teszi, hogy az „Albina“ hitelintézet végrehajtatónak Barbier Paraschiva végrehajtást szenvedő elleni 400 frt tökekövetelés és járulék. iránti végrehajtási ügyében brassói kir. törvényszék területén lévő, Brassó város területén fekvö a brassói 2926. sz. tlkjvben A † a. 3404 és 3594 hrsz. fekvőre 399 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1895, évi február hó 13, napján d e. 9 órakor** ezen kir. törvényszék tlkvi irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagy s 39 frt. 90 kr. készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t. cz. 42. § ában jelzett, árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881 évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban, 1894. évi November hó 21-én.

**A kir. törnényszék mint tlkvi hatóság.**

KOVACS,
egyes biró.



Tipografia A. Mureșianu, Brașovŭ.